

Uši a Vítr

ROZHOVOR • SÉPIOVOU KOSTÍ • MÚZY MEDÚZY • POHÁZENÉ VNITŘNOSTI • FILMOVÉ OKÉNKO • TRAUMERŮV SLOUPEK • PODIVUHODNÉ NECESTY
MIKYHO ZÁPISNÍK • KOMIKS • KYJOVSKÝ BIGBÍT • DÍLNA • Z CHACHAROVA SUDU • DŮKAZY • ZÁPISKY BÁSNÍKA ULICE • OHEŇ NA STŘEŠE

Zemřel básník Vladimír Jaromír Horák

VJH, Bingen, 2012, foto Franziska Charlotte Aurelia Constanz

Počátkem října 2021 zemřel ve svém ostravském bytě básník, hipisák, etnolog a zakladatel DeDeArtu Vladimír Jaromír Horák, jenž byl poslední roky mimo jiné redaktorem novin Uši a Vítr, kde psal sloupky s názvem Z chacharova sudu. V tomto čísle si vládu připomeneme hned v několika rubrikách – můžete si připomenout rozhovor Jaroslava Erika Friče s Vladimírem z roku 2016, nevydanou vládku poesii v rubrice Sépiovou kostí, vzpomínku Miroslava Míkyho Marusjaka v jeho sloupku Míkyho zápisník, nekrolog Ivana Motýla, jenž jsme vpašovali do vládky rubriky Z chacharova sudu, vládky DeDeArtové obrazy v rubrice Dílna, a také fotografickou vzpomínku Dušana Matušky z vládky pohřbu na ostravské haldě Ema a následné trachtě v ostravském klubu Hudebním bazar.

Homér's memorial Desátý ročník

V pátek 7. ledna 2022 proběhne v prostorách brněnského klubu Unleaded Coffee na ulici Hybešova jubilejní odložený 10. ročník festivalu Homér's memorial.

19:00 Křest revue DNO, č. 35
19:15 Tom Odpad (autorské čtení a křest knihy)
20:00 Míky Marusjak poetic band (Olomouc)
21:15 Oliverova dálka (Nymburk)
22:30 Stará dobrá ruční práce (Přerov)
23:45 Vítrholc (Brno)

Rozhovor: Lukáš Trejbal

Narodil se roku 1967 v Nymburce, kde také žije. Po gymnáziu vystřídal mnohá zaměstnání, například tranzitér na dráze, trafikant, těstař, zelinář, popelář, kontrolor automobilových dílů, operátor, zpravovař, moderátor v rádiích atd. Bezmála sedm let působil jako novinář v Nymburském deníku, poté v nymburském pivovaru a v Armádě spásy.

Napsal básnické sbírky Na dnešek jsem spal líp (Vega-L, 2013), Tahám za záchrannou brzdu (Ears&Wind Records, 2016) a Nemám slovo (Vespero, 2019), aktivně se zabývá nymburskou rockovou scénou. V současnosti zpívá v obnovené undergroundové kapele Oliverova dálka (dříve také Práva pupku). Pravidelně publikuje v literárním časopise Reví Mítink.

Rané počátky v psaní poezie má každý jinak. Někdo na základní škole začínal s vymýšlením různých rýmováček a veršovánek, jiný jako student posílal zamilované verše spolužačkám. Jak to bylo u tebe?

U mě to začalo na základce, když jsem do kolonky, čím chci být, napsal: básník, chodící po poli. Vyrůstal jsem na nymburském sídlišti a za posledním věžákem se rozprostírala pole. Vlastně tam chodím dodnes. Psát jsem ale pokusnický začal na gymplu, vzpomínám si na takové říkankové verše O Vítkovi. To bylo mé první alter ego (smích).

Pokračování na straně 2

Kořen a proslapanou stopu nezapřeš

Tehdy za bolševika v 80. letech minulého století existovalo hodně soutěží. Vím, že jsem na psacím stroji sepsal malou sbírku s názvem *Žádná raketa není mírová*. Ani to snad nikam neodešlo (smích). Svého času jsem měl na starosti v prvním patře gymnázia panel nástěnky, kam jsem dával poezii známých básníků a spolužáků. Jednou jsem se osmělil a připíchl tam Amoresky od Karla Kryla, odposlouchané ze Svobodné Evropy. Napsal jsem tam, že to je milostná poezie od kamaráda z Moravy. Prošlo to. Poznala to jen jedna profesorka ruštinářka, které jsem ty verše pak půjčil k přepsání.

L.T. na gymplu, 1985, foto archiv L.T.

Hledal jsi inspiraci u jiných autorů? Jestli ano, tak u koho a čím tě oslovili?

Ve svých básních jsem byl nejprve hodně inspirován třeba Josefem Kainarem a Václavem Hrabětem. Vlastně mi je naléhavě a zároveň přirozeně hudebně předal Vladimír Mišík, který tyto básníky zhudebňoval. Kuře v hodinkách (Kainarovy básně) je pro mě pořád nedostižné album. A taková Ty II. od Hraběte, tu jsem si broukal snad i ze spaní. Sbírkou Blues pro bláznivou holku od Václava Hraběte jsem v několika kopiích (myslím, že se přes průklepák vešlo deset) přepisoval na tom stroji.

Podle témat tvých básní hodně čerpáš z míst v Nymburce, událostí, které se zde staly, z Polabí a taky různých povolání, kterými jsi prošel.

To se nějak do tebe propíše, propálí. Nikdy jsem o tom takhle nepřemýšlel, ale asi je to přirozené. Kořen a proslapanou stopu nezapřeš. Navíc já mám ten náš placatej kraj rád. Vidíš přes pole kostel v další vesnici (smích). Měl jsem období, kdy se mi dobře psalo (padalo to) v nymburské

hospodě Na Schůdkách. Tu nám ale nedávno zavřeli, má z toho být ubytovna. Inspirativní je pro mě řeka, k ní často chodím lelkovat, bez vody to nejde.

Od poloviny roku 2020 jsi zaměstnán v Armádě spásy, v čem spočívá tvoje pracovní činnost? Naplňuje tě to?

Miky, nějak jsem se v tom našel. Pracuji s bezdomovci na denním centru a noclehárně, někdy na recepci azylového domu. Klienti mají během dne nárok na sprchu, polívku a šatník. To jsou dary obléčení a bot od lidí. A o tohle se starám. Někdy pomůžu vyhledat třeba kontakt na zaměstnavatele, nebo jen tak povzbudím smutnou duši. Je tu také každý týden drobná bohoslužba, kolega chodí hrát na kytaru. Četl i básně Ivana Martina Jirouse. Někteří bezdomovci si chtějí popovídat, otevrou se. Jiní zase ne. Je to individuální. Jsou to lidi jako my, na „druhou stranu“ se dostat není tak složité. Vloni se tam objevilo během pandemie pár hospodských, kteří ztratili naráz práci i bydlení. Je to hned.

Lukáš Trejbal a výtvarné umění? Ke konci loňského roku proběhla výstava literárních plakátů v olomoucké Ponorce. Obrazy Vladimíra Pintera doplněné o tvé verše. Sbírkou Tahám za záchranou brzdu obsahuje také jeho obrazy. Psal jsi básně pod vlivem těchto kreseb nebo jsi obrazy zařadil pro vizuální zvýraznění svých veršů?

Vlastně tak nějak intuitivně téměř současně. O malíři Vládovi Pinterovi jsem věděl už delší dobu, hlavně z kolínských kruhů a od kadeřnice mániček Alenky. Ta mi naposílala fotky obrazů (z katalogu),

které se objevily na jeho posmrtné výstavě v Kolíně. Uvažoval jsem o nich v souvislosti s předcházející sbírkou, ale přirozeně se to propojilo právě u té následující pojmenované *Tahám za záchranou brzdu*. Výstava literárních plakátů (reprodukce obrazu plus báseň) je pak takový výcuc/přenos té sbírky na stěnách Ponorky i jinde. Literárními plakáty mě ovlivnil hlavně kolínský básník, fotograf a milovník čaje Miloš Kim Houdek.

Organizuješ, pořádáš v Nymburce nejrůznější kulturní akce, například Kýchání do sazí – místní poetové, nějaká kapela a host mimo region Polabí. Proč se večer jmenuje Kýchání do sazí, kolik proběhlo ročníků a namátkou, kdo tam vystupoval?

To už jsem někde vysvětloval, ale přesně si to nepamatuju. Tak si můžu vymyslet, co chci (smích). Kýchání do sazí je metafora k tvoření, zápisu myšlenek. První literární večery jsme pořádali v poděbradském Baru Pod zámek. Tehdy se každý večer jmenoval jinak, hráli jsme si s češtinou (většinou to byl nápad Ondřeje Urbance). Ten poslední v baru jsme pojmenovali Kýchání do sazí a název už zůstal v paměti. Přenesli jsme ho do baru U Strejčka v Nymburce a tady funguje jako takový erb už přes deset let. Četly tu desítky autorů, vystoupilo hodně kapel či písničkářů. Namátkou z básníků Pavel Zdražil, Monika Hojná, Saša Gr, Milan Erben, Renata Bulvová, Miroslav Salám Jilemnický, Pavel Herot, z kapel a písničkářů Mongolovy městské sady, Přetlak věku, Práva pupku, Žen, Ivoš Motl s klukama, Radek Čihák, Labutě a krysy nebo Nový hrábě. Vnímáme to propojení básní

Na přívěsu, festival Ulítěl Nymburk, 1996, foto archiv L.T.

s rockovou muzikou jako pokračující beatnickou linií.

Jednou z účinkujících v Kýchání do sazí bývá i tvá dcera Lucie, máte „básnění“ v rodině? Díky Lucii, jsi „brdý dědek“, již jsi napsal pro vnuka Jáchyma nějakou básně? Jestli ano, sem s ní...

Lucka píše líp než já. Je to až dojemné, když čtu její poezii, aktuálně bych ji nazval mateřskou (smích). Poprvé se se svou fotografickou a básnickou tvorbou představila na společné výstavě s Karlem Škopkem v nymburské Galerii Papyrus, která sídlila pod prodejnou papírnictví. Spojila své stínové fotky vždy s básní. Vidíš, vlastně to byly literární plakáty. Tam jsem poprvé pocítil, jak je to silné a dal slzu (no, spíš potok). Vyložene takhle adresně jsem pro Jáchyma básně nenapsal, mám to v tvorbě jinak. Jistě jsem ale tím klukem, čistou a nevinnou duší, ovlivněn, inspirován. Při posledním hlídání jsme sledovali na YouTube tříhodinový záznam z jakéhosi lomu, kde rameno bagru nakládá lžíci hromady hlíny na nákladáky, který to vozí někam pryč. Bagry jsou jeho doména. Říká jim zatím badží. Co ti budu povídat, je to radost.

Zmapoval jsi Nymburskou rockovou scénu od roku 1964 až do roku 2008. Jak ses o jednotlivých kapelách dozvídal a jak jsi sháněl informace, fakta? O kolik se jednalo kapel? Jsou některé z nich známé i za hranicemi regionu?

Jsem bigbitem jako takovým uhranut už od pubertálních let. Jako malej jsem chodil k železničnímu mostu v Nymburce, kde zkoušela kapela Rotor. Celé odpoledne jsem venku nenápadně poslouchal jednu a tu samou píseň, kterou zrovna zkoušeli. U babičky jsem zase za plotem letního parketu nahrával na kazeták Benefit. Naši mě ještě nikam nepouštěli. Sám jsem si pak objevil folkaře (nahrával jsem Krylovu Padesátku s písničkáři na Svobodce, silně rušenou) a především milované kapely, které v sobě mísily alternativu s tehdejší novou vlnou (úchvatná brněnská scéna, Psí vojáci, MCH Band, Jasná páka, punk). Když jsem poprvé slyšel Plastiku (kámoška mi je přinesla na kazetě), zapálil jsem v pokoji svíčky. Ozvalo se: Amitriptilin, Dormogen, tři dvanáctky a tři rumy... Ty vole, to nějaký obřad, říkal jsem si. Ztratil jsem hlavu. Jako kdyby se ti ten zvukový kód zapsal do srdce.

Ale abych se vrátil k tvé otázce. Motal jsem se tady kolem kapel pořád, pak jsme založili v první polovině 90. let Oliverovku. Se všemi kapelami jsem se sešel v hospodě a rozhovory natáčel na diktafon, pak přepisoval do rožumné podoby. Nakonec z toho vypadly dva díly a k tomu vždy dvojCD zmíněných skupin. Je to zmapování více jak sta kapel a osobností, plus zvuková stopa a unikátní videa. Těch, co jsou známí i za hranicemi okresu, je víc. Například kapely jako Lucidum Intervalla, Sine Nomen (dnes

Oliverova dálka, listopad 2015, brněnský klub Paradox, foto Zdeněk Vykydal

Sine Nomine), Iras, Gradace (vrátili se k názvu Dabble Dose), zvukař Jirka Hájek, basák Vojta Říha hrával s Hladíkovým Blue Effectem (dnes Vanua2). To není zdaleka všechno.

Působil jsi v zaniklé kapele Práva Pupku a v současnosti v Oliverově Dálce, texty písní jsou od tebe? Vnímáš rozdíl v psaní básní a písní? (veršů a písňových textů?)

Práva Pupku fungovali v přestávce Oliverovy Dálky. Nebylo to tak plánované, ale vlastně to tak dopadlo. Texty píšu málokdy odděleně od formy básně, většinou si vybírám texty z již napsaných veršů. V poslední době to jsou v podstatě zhudebňované básně. Mé i ostatních básníků. Na chystaném albu máme 4 básně od našeho kamaráda Pavla Zdražila (Dyndžiridu, O touze či Dobrý pan Kopeček), s ním spolupracujeme celou tu dobu. Jedna básně je od smíchovského barda Honzy Šimka (Poslední dobou) a další od známého bezdomovce Honzy Badalce, který se živil tím, že nalezene knihy z kontejnerů na papír odprodával do antikvariátů (Vzpomínka na květen). Já tam mám 6 textů.

Oliverova Dálka připravuje nové CD, kdy spatří světlo světa? Těším se na vaše vystoupení na Homérfestu...

Ještě na konci roku jsme nahrávali vokály a některé hosty. Nyní je na řadě důležitý mix nahrávky. Potom nás čeká mastering, tedy konečná podoba alba. To by mohlo vyjít někdy na jaře. Říkáme o téhle rodici se desce, že je naše nejlepší (smích). Myslím, že má dobrou energii. Vznikala paradoxně v blbě náladě uzavírky země během pandemie, ale není vůbec pesimistická. Naopak. Je to v naladění člověka.

Otázky – Miky Marusjak

Kroupy, jmelí a dárky

Smrti bych raději neděлил v kapse tabák ze zlomený startky na starém lístku jsem objevil: kroupy, jmelí a dárky

Osudem je to předepsáno každý zboží si někdo koupí na starém lístku stojí napsáno: jmelí, dárky a kroupy

Těžko ti můžu včerejšek vyčíst dnešek ránu po ránu zcelí skoro to nešlo přecíst: dárky, kroupy a jmelí

Zapomenuté ticho

Spolykám tě pýcho na patře ležáková slina zapomenuté ticho v závětrí Klementina

Od Rudolfinu podvečer vane ach je předem zahřáté lože jemný dotek kolem ramen nauč mě milovat Bože

Múzy medúzy:

Diamanda Galás – The Sporting life (1994)

Diamanda Galás je zpěvačka, pianistka, skladatelka, malířka a performerka řeckého původu s obrovským hlasovým rozsahem, konkrétně 5,5 oktávy. Svým projevem je typickou zástupkyní avantgardního rocku, klasické hudby a performance s extatickými hlasovými polohami, přecházejícími do skučení, odborně ululace, z latinského *ululo*, které vzniká vydáváním vysokého hlasitého hlasu doprovázeného rychlým pohybem jazyka a uvule (tedy kónického výstupku zadní hrany středu měkkého patra) tam a zpět. Ululace se ve světě využívá při společných rituálních událostech (např. svatby) k vyjádření silných emocí, a to zejména v afrických státech.

Narodila se v Kalifornii roku 1955. Její otec James Galás ji podporoval ve hře na klavír, avšak nechtěl, aby se věnovala zpěvu, protože tvrdil, že zpěv je pro šlapky a idioty. Již v raném věku měla také, spolu se svým bratrem, zálibu v temných věcech. Z literatury byli inspirací Markýz de Sade, Friedrich Nietzsche, Antonin Artaud či Edgar Allan Poe. Jejími hlavními tématy tak jsou okultismus, blasfemie, temnota, vězeňství či AIDS, přičemž zpívá jak anglicky, tak řecky, francouzsky, italsky či španělsky.

Poprvé jsem o ní slyšel v kyjovském rock cafe Soho, což byl ráj pro fanoušky hudební avantgardy. Kyjovský avantgardní malíř Jenda Poláček mi Diamandu Galás popisoval jako naprosto šílenou zpěvačku, která si libuje v temných, blasfemických a hororových tématech, vystupuje v katedrále, kde se během své performance válí v krvi. Taková představa ve mně vzbudila přirozenou zvědavost a jal jsem se sehnat něco z její hudby, což u zpěvačky takto okrajového žánru, v době před komerčním rozmachem internetu, nebylo vůbec snadné. Jako první (a na dlouhou dobu poslední) jsem sehnal právě posluchačsky relativně přijatelnou desku *The Sporting Life*, Diamandin úchvatný tandem s Johnem Paulem Jonesem. Ale od začátku:

V 70. letech nejdříve studovala biochemii (imunologii a hematologii) na kalifornské univerzitě, v rámci postgraduálního studia pak přesedlala na hudební fakultu téže univerzity, konkrétně do Centra pro hudební experimenty, kde se zabývala vývojem vlastní vokální techniky. V roce 1979 zpívá na desce amerického avantgardního saxofonisty Jima Frenche *If Looks Could Kill*.

Ve Francii měla v roce 1979 první sólové vystoupení, a to v rám-

ci festivalu d'Avignon. Jednalo se o představení opery Vin Jea Globokara *Un Jour Comme un Autre* (*Den, jako každý jiný*), opery založené na dokumentaci Amnesty International o zatčení a mučení turecké ženy za údajnou velezradu. Během svého pobytu v Paříži se setkala také s řeckým skladatelem a architektem Iannisem Xennakisem, jehož skladbu *Akanthos* (1977) v roce 1980 zpívala. V USA roku 1981 nazpívala ještě jeho opus *N'Shima* z roku 1975.

Roku 1982 vydává debutové album, inspirované básní Charlese Baudelaira, *The Litanies of Satan*. V té době měla velmi divoký účes a svým projevem se vyprofilovala v na tu dobu nevídanou ďábelskou divoženku. Jedná se o operní dílo, zahrnující pouze dvě skladby: dvanáctiminutovou tragicko-groteskní skladbu s názvem *Wild Women with Steak-Knives* (*Divoké ženy se steakovými noži*) a titulní opus *The Litanies of Satan* (*Satanské litanie*). Při vystoupeních používala dva mikrofony, každý v jedné ruce a každý jinak nazvučený a zefektovaný.

Její druhé album s prostým názvem *Diamanda Galas* (1984) obsahovalo rovněž dvě dlouhé skladby. Skladba *Panoptikon* je věnována Jacku Henrymu Abbottovi, jehož autobiografická kniha *V břiše bestie* z roku 1981 popisuje jeho zkušenosti s vězeňským systémem. Druhá skladba *Tragoudia Apo To Aima Exoun Fonos* (*Píseň z krve zavražděných*) je věnována politickým vězňům, kteří byli během řeckých vojenských režimů v letech 1967–1974 zavražděni či popraveni. Po stránce zvukomalebné se jedná o vyložené pekelné výjevy, připomínající soundtrack k psychedelickému, avšak děsivému divadlu.

Ve druhé polovině 80. let se zabývala zejména problematikou utrpení lidí s AIDS, což vyústilo v operní trilogii *Masque of the Red Death* (*Maska červené smrti*), zahrnující části *The Divine Punishment* (*Boží trest*) z roku 1986, *Saint of the Pit* (*Svatý z jámy*) z roku 1986 a *You Must Be Certain of the Devil* (*Musíte si být jisti ďáblem*) z roku 1988. Krátce poté, co začalo nahrávání prvního dílu trilogie, její bratr, dramatik Philip-Dimitri Galás, onemocněl AIDS, což ji inspirovalo k tomu, aby se připojila k aktivistickým skupinám, které zvyšovaly povědomí o této tehdy nové nemoci. Její bratr zemřel v roce 1986, tedy ještě před dokončením trilogie. Diamanda se zapojovala do demonstrací (například za distribuci kondomů ve veřejných školách), což vedlo k jejímu zatčení v prosinci 1989 během jejího vystoupení v katedrále svatého Patrika.

V roce 1991 přišla s úchvatným živákem *Plague Mass (Morová mše)*, kde používala jako rekvizitu umělou krev. Následovala alba *The Singer* (1992), kde se vrátila k bluesovým tradicím pouze za doprovodu svého klavíru (součástí je i skladba *Gloomy Sunday*, kterou napsal v roce 1933 maďarský pianista a skladatel Rezső Seress), a roku 1993 album *Vena Cava*.

V roce 1992 také spolupracovala na Copollově filmu *Dracula*, kde namluvila jednu z Drákulových nevěst. Nebyla to její první filmová spolupráce, již v roce 1982 propůjčila svůj hlas čarodějnici ve filmu Johna Miliuse *Barbar Conan*. Později spolupracovala například s Jamesem Wanem na hororu *V zajištění démonů (The Conjuring)*, (2013).

Na desce *The sporting life* (1994) spolupracovala s věhlasným skladatelem a baskytaristou fenomenálních Led Zeppelin Johnem Paulem Jonesem, který album také produkuje a na desce hraje na hammondky a piano. Úspornou sestavu doplňuje bubeník Pete Thomas. Tandem basa + bicí dodává desce úchvatnou rockovou energii. Jak je psáno v dobové recenzi Neda Raggetta: „Diamandin hlasový projev je stále něčím, co neobeznámeného posluchače vyděsí.“ Ortodoxní rockoví fanoušci Johna Paula Jonese nemohli tento podivný tandem rozdýchat – jeden fanoušek se ptal: „Jonesi, proč ztrácíš čas s takovým psychem?“ Nutno dodat, že Jones byl dlouholetým obdivovatelem Diamandiny práce a rozhodně to pro něj nebyla ztráta času.

Úvodní skladba se jmenuje *Skótošeme*, což řecky znamená *Zabij mě*, a začíná temnými zvuky basového vibrata se zpěvem Diamandy, který vystupuje někde z temnot, aby se po necelých dvou minutách zničehonic přelil v úchvatný Jonesův basový riff, mohutně podpořený Thomasovými bubny, přičemž Diamanda zde zpívá (resp. deklamuje, místy ječí) řecky.

Následuje podobně laděný song *Do You Take This Man?*, který opět stojí na riflu Johna Paula Jonese. Tentokrát je zpíván anglicky a upomíná na vášnivý vztah (*And the sun went up and down and your rod went in and out – A slunce stoupalo a klesalo a tvůj klacek rejdl dovnitř a ven*) a následný bolestný rozchod. Třetí song *The Dark End of the Street* je z pera Chipse Momana a Dana Penna a jedná se o jedinou převzatou věc na albu, a to o soulovou klasiku, kterou nazpíval v roce 1967 americký R&B zpěvák James Carr. John Paul Jones zde Diamandu poprvé doprovází na hammondky.

Skočný song *You're Mine* je obsedantním portrétem erotické touhy, skladbě dominují hravé Jonesovy hammondky, na které hraje i v následné velmi chytlavé milostné baladě s názvem *Tony* z pera Diamandy. Následná *Devil's Rodeo* je hudebně postavená na Jonesově hutném rockovém riflu, upomínajícím na jeho zeppelinovské období. Duo Galás a Jones složili i titulní skladbu *The Sporting*

Life, kde se Diamanda řádně vyřádí – zpívá zde jakoby schizofrenně – střídavě anglicky (*Let's fucking first and then let's kill him*) a španělsky (*Come on, let's fucking! Ojala que no esté chiquito – pojďme mrdat, jen doufám, že nebude příliš malý...*).

Závěr alba obstarává bluesová Galásina skladba *Baby's Insane*, opět doprovázená Jonesovými hammondkami, vokální *Last man down* a závěrečná osmiminutová skladba *Hex*, která je postavená na Thomasově bubnovém riflu a Jonesově klávesovém riflu, což je na závěr pěkná divočina.

V roce 1995 spolupracovala na pozvání zpěváka Andyho Bella dokonce i se synth-popovým duem Erasure, následující rok pak vydala živák *Schrei X* a taky básnickou sbírku *The Shit of God*. V roce 1998 pak vydává desku *Malediction & Prayer*, což jsou koncertní záznamy z let 1996 a 1997. Na desce můžeme hned ze začátku slyšet klasickou bluesovou skladbu *The Thrill is Gone* (známou zejména v podání B. B. Kinga) či Diamandinu interpretaci protestsongu *Iron Lady* amerického písničkáře Phila Ohse z roku 1965, odsuzující legitimitu trestu smrti a pojednávající o případu vraha Caryla Chessmana, který začal v roce 1948 a nakonec vedl k jeho popravě v roce 1960 ve státě Florida, bez ohledu na národní i mezinárodní žádosti o její nevykonání. Diamanda svoji interpretaci věnovala sériové vražedkyni Aileen Wuornosové (zabila sedm mužů, kteří ji, coby prostitutku, znásilnili), která v té době již 6 let seděla v cele smrti, aby byla v roce 2002 popravena, opět ve státě Florida.

Roku 2003 vydává živák *La Serpenta Canta*, obsahující cover verze nahrané v období od května 1999 do listopadu 2002, a ještě týž rok album *Defixiones – Will and Testament*, které pojednává o arménských, anatolsko-řeckých a asyrských genocidách, ke kterým došlo v letech 1914 až 1923. Název desky odkazuje na poslední přání mrtvých, protože výraz *defixiones* je v Řecku spojen s varováním příbuzných mrtvých, aby se nedopouštěli znesvěcení náhrobních kamenů. Skladbu *Orders from the Dead* použila v roce 2010 na svém albu známá řecká blackmetalová kapela Rotting Christ.

V roce 2008 vydala své sedmé živé album *Guilty Guilty Guilty* a roku 2012 započala spolupráci s norským skladatelem Jonem Olvindem Nessem, což vyústilo v průkopnický koncert s Norským rozhlasovým orchestrem v Kanonhallen. O pět let později vydává Diamanda Galás prostřednictvím vlastního labelu Intravena Sound Operations dvě alba *All the Way* a *At Saint Thomas the Apostle Harlem*. V roce 2019 Diamanda vyhrává svůj právní boj o správu nad svými alby (vydávala u společnosti Mute, která prodala práva společnosti EMI, jež je předala BMG) a vydala remastrovanou verzi svého debutu *The Litanies of Satan* (1982). Zatím jejím posledním počinem je album *De-formation: Piano Variations* (2020), které je zhudebněním básně *Das Fieberspital* německého expresionistického spisovatele Georga Heyma z roku 1912.

Diamanda Galás dostala roku 2005 po zásluze, a jako první, italskou cenu za hudební inovace Demetrio Stratos.

Honza Bartoň

Sépiovou kostí:

Vladimír Jaromír Horák

V tomto čísle novin Uši a Vítr otiskujeme nevydané básně V. J. Horáka, datované k 6. květnu 2021.

VEČERNÍ MODLITBA

Roleta stažená až kdesi ke kotníkům
praporky, které se třepají ve větru
posílají tichou modlitbu
rannímu snění...
Není třeba zvedat sukně
pod kterými nic není
jen smutné hlasy vyhořelých stodol...
Tiše se modlit
na chrámových schodech
tahat anděly za roucho
vyčesaných per...
Úder kladivem
drtícím kosti

TANČÍCÍ PAVUČINA

Ve větru tančí pavučina
posvátným tancem šamanů
tancem a vířením bubnů
tancem
který nenechává v klidu
ten ospalý a ztrouchnivělý svět
mezi dvěma prasklinami
v okenních tabulích...
Nikdo už tam nesmí
a nikdo už tam ani nechce
jen prach
a nejjemnější zákmitý vánku
který je tak jemný
že už ani nedokáže uvést do pohybu
to strnulé musí křídlo
mezi dvěma popraskanými okenními tabulkami...
Je to tajemný svět
který není pro všechny
vládne zde smrt a zmar
přesto, že je tu celé dny
světlo a teplo
a hraje si a skotačí tady sluneční paprsky

MÁMENÍ

Našel jsem odvahu pohlédnout ti do očí
zpřímá a blízko
ale najednou jsem z té tvé blízkosti dostal strach
Nebo to bylo mámení
jen prchavé a chtivé...
které mi na chvíli
nasadilo na nos růžové brýle...
Otočil jsem se a prchal pryč
protože jsem se bál
že je to pouhý sen
a žádná skutečnost to není

PRÁZDNÁ LAVIČKA V PARKU

Šelest prázdnoty
škrábe rukou po stěně
že mu omítka zůstává za nehty
Procházka městem
ale nic se neděje, vůbec nic
jen spěchající ježek
a prázdná lavička v parku

JEŠTĚ TU JE

Šedomodrá obloha
a ticho k zbláznění...
...kdesi uvnitř tvých loktů
...ne, Beatrice ještě neodešla
ještě tu je
a ještě na tebe čeká...
Ještě tu stále je
ale ty sám se propadáš
až kdesi hluboko do nejnižších pater pekla...
...kde hoří ohně a víří bubny

ŽÍZNÍŠ

Žízníš
jak malé dítě žízníš
nemluvně závislé
na mateřském mléce
které matku neustále s řevem odstrkuje
ale ona se přesto všemožně snaží utišit jeho žízeň
Je to přece matka
Napít se do sytosti...
Utíkáš do lesů, za divou zvěř
utíkáš do lesů, kde ještě rostou staleté stromy
...utíkáš do lesů
někam hodně, hodně hluboko

I KDYŽ JDE MOŽNÁ JENOM O TO, JAK SE DÍVÁŠ

V uších ti skřípají kolečka zákulisní mašinérie
ryzejší než přetvářka, která se odehrává na jevišti
i když jde možná jenom o úhel pohledu
i když jde možná jenom o to, jak se díváš
Energie nastrádaná před oponou i za ní
tleskání dětských rukou, nebo šum andělských křídel
kašpar utápějící v zrcadle svůj zakalený zrak zvoní rolníčkami
nahý harlekýn hledí do prázdna...
Bušení kladiva nebo snad dřevěné palice ruší tvůj spánek
jako když si koupíš novou knihu
a potom zjistíš, že už ji máš dávno přečtenou
ztracená radost a opadané okvětní lístky...

POD STARÝM OŘEHEM

Tráva až po pás
větve usychající hrušky
a sotva slyšitelná píseň
Všichni jsme se tam schovávali
až úplně vzadu
pod starým ořechem
odkud jsme se vydávali
na lov a na válečné výpravy
široko, daleko
Všichni jsme se tam schovávali
to už nám ale dnes...
...neuvěří nikdo

V ŠUMĚNÍ POTOKA

Mnozí přijdou sami k sobě až v tichu lesa
v šumění potoka
ve zpěvu kukačky
Mnozí přijdou sami k sobě
v praskání sukovitých polen
hřejivých jak paprsky letního slunce
a žhnoucích tak až tě pálí celé tělo
Mnozí přijdou sami k sobě
až na louce plné kvítí, plné vůní
a bzučícího hmyzu
mnozí přijdou sami k sobě...
...mnozí...

JSI ANDĚL NEBO ZVÍŘE?

Rychle jak medvěd
který ucítil vůni kořisti
ženeš se za tím
abys našel lásku...
Napít se z pramene živé vody
čiré a neposkvrněné...
Jsi proto anděl nebo zvíře...
Napít se zhluboka
Jak jen to jde
A natrhat si jejich plodů...

RYBÍ ŠUPINA

Kdo by tě v zášti neměl
když pohlédne ti do očí
a zahlédne jen
záblesk rybí šupiny
chladné a vlhké
Kdo by tě v zášti neměl
jsi jako duha
záříš
tak neuchopitelná
tak nemá
rozplýváš se mezi prsty
v pouhé nic
Kdo by tě v zášti neměl
jsi jako láska
tak prchavá a něžná
že rozplýváš se v pouhopouhé nic

PLAKAT MŮŽEME PAK SPOLU

Když jsi mi nablízku... trpím
čím dál jsi ode mne
tím víc mám tě v lásce
a když tu nejsi chybíš mi
abych tě ve tvé blízkosti
zas mohl nenávidět
ach proč jen proč jsi mi tak vzdálená
jak odlesk měsíčního svitu
jak paprsek ohnivého slunce
pálící na popel všechno
ve své blízkosti.
Milovat se jen na dálku
a plakat můžeme pak spolu

A PAK UŽ NIC

Tančíš a zpíváš do taktu biče
tančíš a třeseš se po celém těle
a je ti jedno, kdo drží ten bič
přichází extáze a pak už nic
Plazíš se po zemi a lapáš po dechu
snažíš se schovat, ale není kam,
není kam utéci
není...
Schováváš hlavu
do svého roztrhaného svetru
děravého a čpícího zaschlou krví
ale schováváš se marně...

CO S TÍM

Rozladěné saxofony v kvartách
zní ti v hlavě už několik dní
Nevíš co s tím...
... stále stejná slova
slova, kterým není vůbec rozumět
slova, která si kdosi mumlá a bručí
jenom tak sám pro sebe
Štěkání hyen a vytí šakalů...
...co s tím
Kdo je lovec a kdo je kořist
Ptáš se
Ale nikdo ti neodpovídá

SPADANÉ LISTÍ

Na cestě leží zlatá karnevalová maska...
Něco se tu stalo
ale nikdo tady není
Necháš ji ležet...
Slunce už dávno zapadlo
za střechu kostela
jak těkavý úsměv truchlících andělů
kdesi pod nebeskou bání...
Jak žebrák u kostelních dveří
hledíš na zářící oblohu
která se třpytí zlatou barvou
jak spadané listí
kdesi pod stromy v nedalekém parku

JEREMIÁŠŮV PLÁČ

Když hraješ na fujaru
jako by celý svět plakal
Poslouchám rád, jak hraješ
jak pištec z Hameln
který odvedl děti
chamtivých měšťanů...
Také rád pláču
očistit se od všeho
od všech nánosů a kalů
plakat tak
jak plakal biblický Jeremiáš
nad zkázou Jeruzaléma
a nepřestat
dokud se srdce neuklidní samo

BEZ TEBE

Linka po lince
Jak utržené hodinové kyvadlo
Mlčí
Jak vlčí mák
Bez okvětních lístků
mlčí
Jak motýl
Bez křídel
Je život bez lásky
Jak pavouk bez sítě
Je život bez tebe

ilustrace Eva Macholánová

Kyjovský bigbít: Zlatá '90 (1990–1996)

„Zdar, zakládám kapelu, budeš hrát na basu.“

„Ses posral, ne? Dyť na to neumím, jen trochu na španělku.“

„Ani na tu neumíš, ale to nevádí.“

Nelze nezačít než konstatováním, že doba čerstvě po revoluci v 89. byla pro nás pěkná divočina, takové trochu opožděné sex, drugs & rock'n'roll. Ne nadarmo se říká, že kdo si pamatuje 90. léta, tak je nezažil. Ono se to neříká, ale mohlo by. Pěkný deadlock – ti, co zažili, nepamatují, a ti, co pamatují, nezažili, takže nemají na co vzpomínat. Jak už to bývá, pravda bude někde uprostřed, tedy mlhavé vzpomínky na dobu nedávno minulou...

„A co budem jako brát?“

„Výhrabal jsem nějaké tatovy texty, tak to na pár akordů zhudebníme a bude bigbít.“

„Tož to jo.“

Uvolnění poměrů kapitalistickým směrem s sebou přineslo člověku svázanému tehdejšímu socialistickým režimem kromě vytoužené svobody také nečekané možnosti a příležitosti. Lidé najednou mohli svobodně vyjádřit názor, vznikaly nové politické strany, majitelé škodovek a žigulíků vzali západní sousedy útokem, regály v obchodech se pomalu začaly plnit zahraničním zbožím, podnikavci rozjížděli nejrůznější businessy, nad Kyjovem se vznášelo několik „letadel“, Československo se postupně drolilo.

„Ještě jsem řekl Romecovi.“

„Ten na něco braje?“

„Doma vařečkama do peřin, takže bubny zvládne.“

Analogické jevy pronikaly také do umění, a tedy i do hudby. Zakázané kapely mohly legálně vystupovat, čímž underground přechodem do mainstreamu de facto posel, zakládala se spousta nových kapel, ale spousta jiných také zanikala. Svoboda slova zpestřila texty písní, názorově se nůžky široce rozevřely. Totéž platilo i pro hudební styly, kdy se začínaly prosazovat i u nás dosud neslyšené, například „Oi!“ paradoxně oblíbený u zhulených anarchistických pankáčů.

Santa Closet – Lada Joska, Dušan Čuf Juračka, Pepa Bábík, foto archiv

Za LP desky západní produkce již nebylo nutné platit šmelinářům nehorázný peníz, v music shopech se objevila i první CD. Muzikanti si nemuseli podomácku pájet aparáty, ale mohli si vybrat z rozšiřující se nabídky dovezených zesilovačů, kytar a dalších rozličných instrumentů.

Fanoušci mohli za svými hudebními modlami vycestovat za hranice, ba co víc, hudební modly začaly koncertovat i u nás. Hudební videoklipy už se neladily jen na zrnici ORF1, ale v Hrdinkově hitparádě či po Terezině „Čágo belo“.

„A kde a na co budem brát?“

„Lexingtoni zkouší nad Smetankú. Zpracuju Mišela.“

Začalovec (Vita Začal, Milan Lovec Bílouský, Pavel Začal), Jančouka, foto archiv

V Kyjově tomu nebylo jinak, obligátní rčení „Co Čech, to muzikant“ platilo i v našem moravském maloměstě. Bigbítu jakožto svébytnému druhu hudební kultury se nebývale dařilo, protože lidé byli po postních letech hladoví po čemkoliv odlišném. A to právě dorazilo. Na přelomu epoch „za bolšána a po bolšanovi“ a krátce po revoluci vzniklo a hrálo mnoho bigbítových kapel, mezi nejznámější patřili velvetovští Lexington 125, ulitlí Chrousty, začalovský Santa Closet, nebo alternativní Narajama (další zde nejmenované kapely nechť prominou, jejich výčet najdete v následující kapitole). Některé měly pouze jepičí život, jiné bavily několik let, čestné výjimky působí dodnes. Všechny se však zapsaly nesmazatelně do kyjovské hudební historie a ve svých posluchačích zanechaly rozmanité vzpomínky na neopakovatelnou porevoluční epochu.

„Dnes nejdu na zkoušku, nemám kytaru.“

„Viděl jsem jednu v bazaru na kultasu. Prodává tam súsedka, třeba nám ju půjčí.“

Výraznou stopu v kyjovském bigbítu vryli z holandské emigrace navrátníci se Ampér a Igor. Jejich obchod s deskami a kazetami na Domě služeb nabízel kvalitní produkci (Frank Zappa se zde mohl potkat třeba s Cimentovým „Na srazu intelektuálů v Poteči nikomu není do řeči“) a rozšiřoval hudební obzory nejen fanoušků, ale i samotných muzikantů.

Ještě ve větší míře lze totéž konstatovat o otevření a provozování rockového klubu Asohouož (dadaisticky vylosovaná písmena), zkráceně Soho. Do baru v Domě kultury laděného do černa s bíločervenými cákanci barvy a obrazy kyjovského surrealisty Jeníka Poláčka se nechodilo jen popíjet, ale hlavně poslouchat reprodukovanou muziku, nezřídka pouštěnou na přání. Soho tehdy nejen bavilo, ale taky vychovávalo, na plné pecky tady hrávali King Crimson, Magma, Mahavishnu, Trilok Gurtu, Brian Eno, Frank Zappa, ...

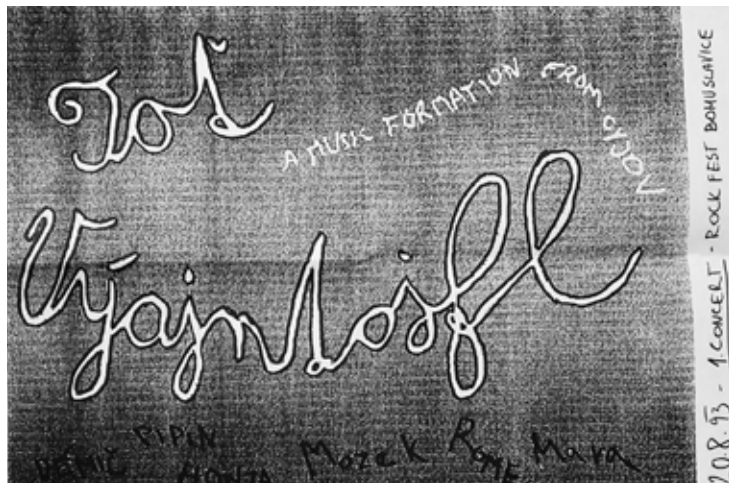
Ještě větším zážitkem ovšem byly živé koncerty v přilehlém malém sálu, většinou narvaném k prasknutí, za všechny možno jmenovat opakovaná vystoupení Dunaje, Sta zvířat, Radima Hladíka a dalších

Marek Čmelík s kapelou Santa Closet, foto archív

skvělých nebo úplně prdlých muzikantů. Několikrát zde vystupovaly i spřátelené kapely z Holandska. Znamější české kapely, třeba Jolly Joker and the Plastic Beatles of the Universe pak hrály v hlavním sálu, kde se dalo díky většímu prostoru slušně pařit či dokonce pogovat. Podobný roli jako Soho sehrála také hospoda U Jančů, zvaná Jančovka a protilehlý prostor, dříve zvaný Mlat Klub, v devadesátkách pak Šneckenhaus, který disponoval koncertním sálem dostatečné velikosti. Zde často účinkovaly kapely z Kyjova a blízkého okolí, případně tady (a střídavě v hospodě u Macenaurů a na ždánické hvězdárně) gympláci pořádali legendární poslechové taneční anti-diskotéky. Hodně oblíbené a také hojně navštěvované byly zábavovky à la Generace. Člověk si tak mohl lehce vybrat, kde stráví večer s pořádnou muzikou.

Dobový plakát – Toť Vúajntojfl, 1993, foto archív

„Skoro mi to připomíná Faith No More.“
„A to je jako kdo?“

Rock'n'roll měl v Kyjově spoustu podob, dnes by byly tehdejší styly rozřazeny do mnoha různých, minimálně dvou až tříslavných škatulek (třeba psychedelický indie-stone-grunge), ale tehdy plně postačovalo označení rock či metal, s případným dovětkem typu „něco jako Nirvana, ale bez ovčí“. Kdo by čekal decentní poslechové posezení s folklórním nádechem u sedmičky vína, byl by na velkém omylu. Kyjovské drugs, většinou zdarma z vlastní zahrádky či nedalekého lesa – a kdo zahrádku neměl, byl obdarován – nebo jen krachujícího jarošovského pivovaru, často užívané posluchači i samotnými muzikanty působily své, díky čemuž se koncerty měnily v nespoutanou jízdu plnou nenasimulovatelných vjemů. A sex? Díky za optání, pravidelný.

„Budeme mět první koncert!“
„Si děláš prdel, ne? Dyť nic neumíme!“
„Hrajem první, to tam eště nikdo nebude.“

Tehdejší kapely se vzájemně nevnímaly jako konkurence, naopak vládly mezi nimi celkem přátelské vztahy a muzikanti se často sdíleli více kapelami. Zkušeben byl nedostatek, takže byly často sdílené, tak to bylo i nad Smetankou nebo ve sklepě na Domě služeb, a tím pádem se sdílely i hudební aparáty – zesilovač s několika málo vstupy, dvě chrčící reprobedny domácí výroby, zahuhlané mikrofony, kytarové kombo Vermona a omlácené bubny Amati, vše samozřejmě v analogu.

„Tak co tomu říkáš, jak to znělo?“
„Ale jó, bylo to... zajímavý.“

Lovec a Kovoš – Narajama ve Staré Pekárně v Brně, 2017, foto archív

Demonahrávky ve zkušebně se pořizovaly mikrofonem napojeným přímo do východoněmeckého kazetáku Elta, ti nejlepší si občas dopřáli nahrávací studio. V porovnání s dnešními digitálními možnostmi, kdy má každý vlastní studio doma v ložnici a mp3 lítají po emailech, to byl zkrátka takový hudební středověk.

Na druhou stranu se lidé více scházeli, tvořili společně na zkouškách, následně utužovali kapelní vztahy nejen Pod kaštany a měli k sobě jaksí blíž.

„Jak končíš??? Toť jako na nás prdlíš?“
„Jo.“
„Tak to běž do prdele!“

Takže lidi, jak to máte s těmi vzpomínkami na devadesátky? Pamatujete, nepamatujete? Zažili jste, nezažili jste? Já jsem zažil i nezažil, čili pamatuju i nepamatuju. Každopádně vzpomínám nostalgicky na tu dobu velmi rád, zvláště skrze muziku včetně kyjovského bigbitu. Bylo to krásné a bylo toho dost...

Petr PiPiN Lecián

Rozhovor Jaroslava Erika Friče s Vladimírem Jaromírem Horákem

Umění destrukce v detailu

Vladimíre, na podzim máš vydat svou (první?) knížku aktivitou přátel z Ears & Wind Records, spatřuješ v tom nějakou zvláštní zkušenost pro svůj život? ten životní film v realu – přece jen už i u Tebe – dost dlouho běží, jaké v něm byly Tvé jiné zkušenosti s „vydáváním“? jaké střety, konflikty osobní i vnější případně?

Ještě než jsem se narodil a má matka mne nosila v břiše, ji otec srazil k zemi a do toho břicha ji kopl. Asi už tehdy se můj život začal posouvat do úplně jiných rovin a pozic, než je to běžné v normálním životě. Byl vesnickým lékařem, a toto byla asi svérázná léčebná metoda. Konflikty s lidmi byly příčinou pokusů o mou šikanu ze strany některých spolužáků i učitelů. Jsem ale člověk, který se nevzdává a neustále bojuje, s těmi, kteří ho napadají, ale především sám se sebou. Tam ten boj zuří asi nejvíce.

Život v socialistické šedi, boj s tupostí a hloupostí jenom proto, že jsem chtěl zůstat sám sebou a také dělat věci, které jsem cítil. Na malé hanácké vesnici to nebylo vůbec lehké. Vojenská služba u útvaru pro dosluhovače se zostřeným režimem, kde zapomenutý hrnek od čaje na nočním stolku byl příčinou toho, že se člověk ocitnul v base, kde mi bylo mimochodem nejlépe, neustálá buzerace ze strany lampasáků, a později v civilu komunistů a policistů, to vše mne postavilo někde mimo společnost, nebo alespoň na okraj. Nastalo neustálé střídání zaměstnání, míst pobytu, které mě dovedlo až na západ Německa. Velmi hluboký, i když někdy dosti komplikovaný, vztah k matce. Řada žen, nevyrovnané vztahy s těmi, o které jsem opravdu stál, vedla ke třem rozbitým manželstvím a ke vztahům ke třem dětem, které opravdu miluji, ale vídám je mnohem méně, než bych si přál. Přesto jsem svůj boj nikdy nevzdal. Po změně režimu jsem se vrhl do studia socio-kulturní antropologie v Olomouci a do studia etnologie v Brně, což mi dodávalo sílu k životu i inspiraci k přemýšlení, i když pokud jsem se v životě opravdu něco naučil, musel jsem si, kromě praktické každodenní životní univerzity, většinu informací z oboru vyhledávat sám.

Už když jsme se před časem u Skaláka poznali, bylo mi blízké Tvé pojetí a uchopení výtvarného projevu, možná tak trochu generální (pop-art, op-art...), a navíc to spojení se slovem, to se mi opravdu líbilo, jak

jsi k této kombinaci došel? a kdy vlastně? stále pokračuješ?

To všechno, o čem mluvím, a ještě určitě víc fenoménů, určitě ovlivnilo obsah mé tvorby. Je to určitá rozervanost, neklid a boj, ale i láska, cit, odpor k aroganci a lhostejnosti, a soucit s těmi slabšími a vyloučenými. Odráží to situaci mého života, který je plný zvrátů, zlomů a nejrůznějších často dramatických zkušeností, ať již ve společenském či rodinném životě. Také na mě má silný vliv to, co se dnes děje ve světě, nejsem k tomu lhostejný, a i když chápu strach lidí z neznámého, dívám se tuposti, necitelnosti a postojům českého národa i našich předních politiků kvůli jejich vztahu k řešení uprchlické krize. Tolik tedy k tomu, co asi ovlivnilo mé postoje v umělecké tvorbě. V mé tvorbě se nezřídka také objevuje křesťanská symbolika. I když křesťan nejsem, příběh Ježíše Krista je pro mne velmi silným motivem, a často se k němu vracím. Je to vlastně jedna z forem velmi archaického přírodního vegetačního boha symbolizujícího přírodu, smrt a zmrtvýchvstání. Nejsem tedy ateista, spíše panteistický monista, a bůh, duch, vyšší princip, kosmická energie, jsou jen různými pojmenováními jediného. Bůh je ve všem a tvoří celý vesmír, je to slunce, vítr, květina, strom, psací stůl, atomová bomba,

popravy, vrazi, a třeba i psí hovno někde na trávníku. Součástí boha je samozřejmě i člověk a činy, a součástí boha je také zlo nebo to, čemu křesťané říkají ďábel.

Vydání mé vůbec první sbírky básní a foto-obrazů pro mne určitě představuje velmi významnou situaci, až jakýsi přechodový rituál, alespoň co se mé tvorby v oblasti výtvarného umění týká. V poezii jde v podstatě o mé souborné dílo. Nejstarší báseň je z roku 1999 a ty nejmladší jsou až ze začátku letošního roku. Některé básně i fotografické obrazy již byly publikovány v periodících, jako jsou třeba Mrdvola, Posed, Voknoviny, Nové břehy, Protimluv, Uši a vítr, Wurst, Dno, v němž jsem měl díky Luboši Vlachovi a Ivoši Krejzkovi nejobsáhlejší medailon, doplněný i mými fotografickými obrazy. Jsem za to přátelům, které zde nemohu všechny vyjmenovávat, velmi vděčný. Dříve jsem ani o vydání sbírky nějak neuvažoval, ale v poslední době i pod vlivem přátel z Brna, Ivoše Krejzka, Marka Soboly, ale hlavně Honzy Bartoně, který je také editorem mé sbírky, začal uvažovat. Prostě se to nějak zlomilo, tak jsem se do toho pustil.

Myslím, že má poezie koresponduje s mými fotografickými obrazy, které v podstatě také považuji za výtvarné básně. Poezii píšu v podstatě od přelomu tisícile-

VJH s oříškem Nuss, Ostrava, 2012, foto Nicole Hirschler

tí a fotografuji asi dvanáct let. Hodně jsem cestoval a začal si všimnout, že existují místa, která na první pohled vypadají velmi odpuzivě, ale potom jsem v nich objevil krásu detailu, která mě fascinovala. Nazval jsem svůj styl DeDeArt – Destroyed Details Art (umění destrukce v detailu). Mám fotografie z řady evropských měst od Portugalska až po Česko nebo Rakousko nebo Francii. Nejvíce mě ale určitě ovlivnil Berlín a čtvrtí Kreuzberg, a ještě víc bývalý vybombardovaný židovský obchodní dům Tacheles ve čtvrti Mitte, kde se snoubila zašlá noblesa bývalých časů s devastací současnosti. To jsou pro mne místa plná skutečných uměleckých pokladů, a výrazně ovlivnila také mou poezii. Ta poezie ale vychází především z mých pohnutých a bouřlivých životních zkušeností a tematicky ji ovlivnila také dlouhá léta mých studií.

Je zvláštní, že jsi sám začal mluvit o víře, i když jsem se Tě na to neptal (nikdy v těchto věcech sám nevyžívám), přesto – setkal ses někdy se skutečnou křesťanskou vírou – a v jakých případech souvislostech? nemyslím pantheismus, ale skutečnou víru v osobního Boha, ve Zjevení a Radostnou zvěst (Evan-gelium)?

I když jsem formálně pokřtěn a v pozdním dětství a v mládí jsem ke křesťanství inklinoval a navštěvoval jsem mše v katolickém kostele, měl jsem kamarádky vztah s místním knězem, zpíval jsem sólo na kůru, dobrovolně navštěvoval májové pobožnosti, a v době základní vojenské služby jsem dokonce vážně uvažoval o katolickém kněžství, nikdy jsem se s křesťanskou vírou úplně neztotožnil, a skutečnou víru v tomto smyslu jsem tak nepoznal. Také s opravdovou vírou v osobního Boha zkušenosti nemám, vždy jsem se spíše cítil nepatrným zrnkem prachu v nekonečném vesmíru, a cítil jsem to tak, že jsem součástí kosmické energie, která je věčná, konstantní, trvalá..., což pro mne ostatně platí až do dnešních dnů.

Miky Marusjak a VJH, 2020, foto Dušan Matuska

Jak to bylo s Tvým pobytem v Německu, který na Tebe zřejmě tolik zapůsobil?

Byla to pro mne velmi důležitá disciplína univerzity života. V Německu jsem žil dlouhodobě a je mým druhým domovem. Pracoval jsem tam, mám tam dodnes trvalý pobyt. Myslím, že poznávání cizích krajů a lidí v nich žijících je velmi cennou zkušeností pro všeobecný přehled a hlavně pro uvědomění si nutnosti tolerance k odlišnostem. Určitě je to ale jen jeden z aspektů věci, v důsledku dochází k tomu, že spousta aktivních, schopných a charakterních lidí odejde (na deset let nebo na trvalo), zatímco ve „staré vlasti“ zůstane (když to zjednoduším) řevnivá banda oportunistů, kteří parazitují na moci, která je stále mocnější a stále více vpravdě lidskou svobodu a práva omezující, protože ti, co za něco stojí a své zemi by mohli opravdu něco hodnotného dát, jako třeba Ty a mnoho mých dalších přátel, odejdou do Francie, do Austrálie, do Norska, a odtamtud se smutně dívají (případně z této distance nadávají), jak to „u nás“

vypadá, a přidávají k tomu zpravidla ještě zvláštní nemilosrdnost i vůči zemi, která je přijala, o níž mají horší mínění, než jaké o ní měli, než jim „otevřela svou náruč“, co mi na to řekneš? to, co píšeš (pochtivě a pravdivě), je spíše proklamace, skutečnost je složitější a chmurnější, řekl bych.

No a emigrace našich lidí do ciziny, to je pro mne také úplně normální a pochopitelný jev. Lidé prostě hledají nejlepší podmínky k životu, nebo třeba jenom dobrodružství, a dnešní doba jim tyto možnosti v plné míře nabízí.

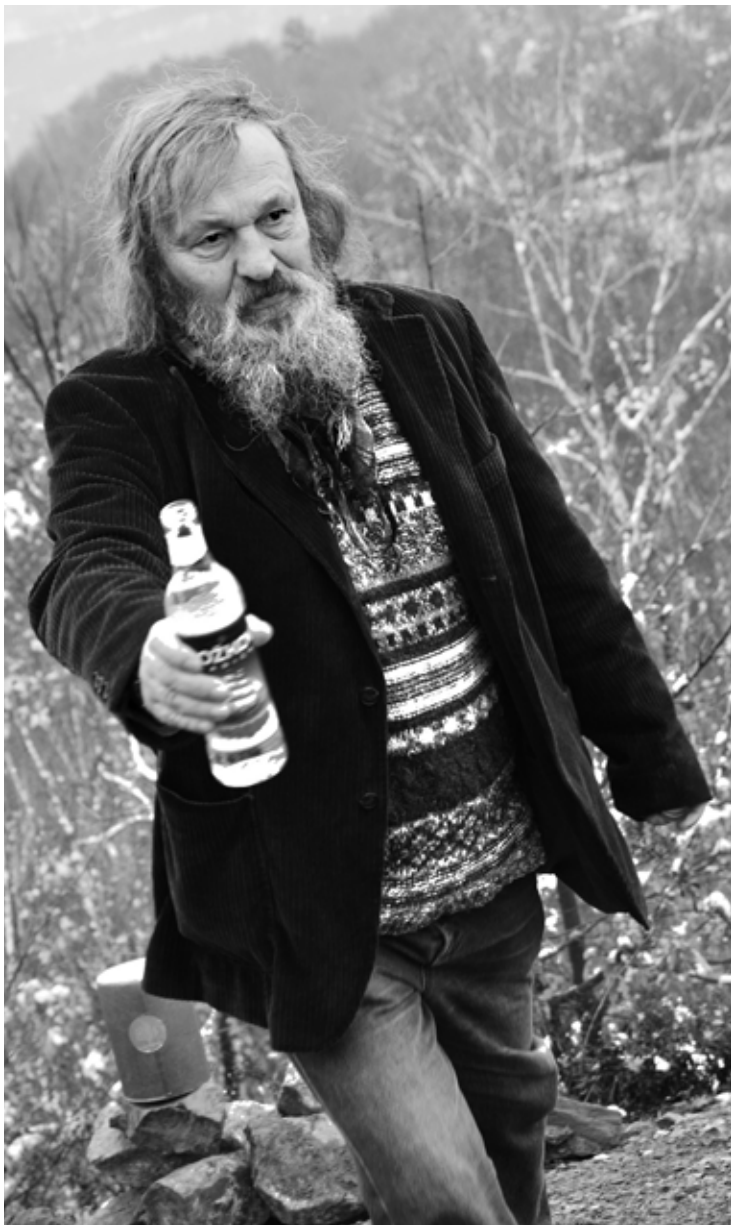
Rozdíl je v tom, že dříve se emigrovalo spíše před něčím než za něčím, dnes je to naopak a bude to čím dál horší, obávám se. Zpět k tomu původnímu důvodu emigrace, exilu, „mít se dobře“ nepokládám za příliš důstojný motiv, aspoň všichni moji předkové, s kterými žiji ve stejné zemi, na jejich brobech, jím pobrdali, protože žili službou vlasti, úplně jinak, než se dnes slouží, t. j. břichu a mamonu, u Vás to bylo jinak?

U mne to bylo trochu jinak. Byl jsem tam asi čtyři roky a nechtěl jsem tam zůstat natrvalo. Bral jsem to jako zkušenou. Němci tomu říkají „Walz“, kdy řemeslníci po vyučení obcházejí mistry ve svém oboru, u každého se mohou zdržet pouze stanovenou dobu a pak musí jít k dalšímu. A nakonec se tuším po roce, nebo po dvou vracejí domů. No a taky jsem tam šel kvůli své bývalé družce, pozdější ženě, teď již také bývalé. Byla to Němka a dostala možnost tam postgraduálně studovat. Mě osobně šlo o to poznat každodenní život v cizí zemi a naučit se jazyk. Posléze jsme se vrátili do Ostravy. No a k Němcům a Německu jsem měl a mám pořád velice kladný vztah. Neměl jsem tam prakticky žádné problémy a práce se také vždycky našla. Řadu zkušeností z tohoto pobytu jsem potom zúročil při výuce na univerzitě a také ve svých textech.

Konec léta u Skaláka, Meziříčko u Želetavy, 2012, foto Zdeněk Vykydal

Otázky – JEF, 2016

Filmové okénko:

Přes hranici

francouzský animovaný film (2021, režie: Florence Mialhe)

Hlavní předností filmu je krásná animace z malby na sklo. Příběh není špatný a v dnešní době zcela určitě aktuální (uprchlíci). Nicméně asi vás zápletka příliš nepřekvapí, co také vymýšlet nového? Dvě opuštěné děti bez rodičů prchají nepřátelským světem a snaží se přežít ve světě dospělých převaděčů, mafiánů a dalších padouchů. Nové je pouze to, že jména států jsou vymyšlená – vše se odehrává v jakémsi fiktivním světě, který ale nápadně připomíná Evropu. Přestože ale zápletka nepřekvapí, je vyprávěna natolik zdařile, že vás k sobě připoutá. Emocionálně to funguje. U některých scén doporučuji mít po ruce kapesníčky.

Oni žijí! (They Live!)

americké hororové drama (1988, režie: John Carpenter)

Americký režisér John Carpenter se proslavil horory Halloween a Věc. Naprostá většina jeho filmů ale komerčně propadla, a tak s režírováním sekl už někdy v 55 letech a dnes už je dávno v důchodu (je mu 73 let). A jak to u neúspěšných průkopníků bývá, některá jeho díla zůstala nadčasová. V jeho případě bych doporučil zejména filmy Věc, Útěk z New Yorku, a právě snímek Oni žijí! Nečekejte prosím žádné intelektuální drama, jde o normální hororovou žánrovku, kde se hlavní hrdinové dozví o tajné invazi mimozemšťanů, proti kterým se postaví. Nicméně základní myšlenka je i po letech vtipná a aktuální. Mimozemšťané jsou dávno mezi námi a chytře nás ovládají skrze reklamu a marketing. Hrdina, jako první, pomocí speciálních brýlí „prokoukne“ a spatří skutečný význam okolních reklam. Scénka, kdy vesnický křupan (Roddy Piper) objeví nový svět manipulace, baví i po letech. Zbytek filmu je v podstatě klasická akční vyvražďovačka, která pobaví, pokud máte tento žánr rádi. Určitě bych ještě vypíchnul akční souboj dvou hlavních hrdinů v momentě, kdy jeden z nich ještě odmítá uvěřit, že mimozemšťané skutečně existují. Tahle nekonečná bitka je opravdu zábavná a pokud jste někdy viděli tzv. buddy movie (film o dvou partácích), kde se dva kamarádi v průběhu filmu poperou, tak vám zaručuju, že takovou rvačku jste v tomto žánru ještě neviděli.

Vojtěch Landa

Traumerův sloupek:

Lod'

Dveře chrámu se rozletěly a v nich stál Herman Traumer, promoklý na kost, tváře zmodralé chladem, v rukou hasičskou sekeru.

„Otče!“ oslovil kapitána lodě, „Venku zuří lítá bouře. Mohu se zde schovat?“

„Jistě synu, jak bys o tom mohl pochybovat,“ odvětil kapitán.

Herman silou zatlačil na dveře a zavřel je. V tu chvíli mu kolem hlavy proletěl nůž. Otočil se a u kormidla zahlédl Zukotera. Stál sice daleko, ale hned ho poznal podle jeho neexistující tváře. Z náprsní kapsy svého manšestrového saka proto vytáhl dětskou kapslovku a zastřelil ho. Zásah, přímo do čela.

„Hermane, jdi a stáhni z něj kůži! Tak, jak jsem tě to učila, když jsi byl ještě malý kluk. Vzpomeň si, jak jsme těm ušákům dávali za ušíka,“ zaslechl pan Traumer za svými zády a když se otočil, tak spatřil svou sousedku paní H., již spoustu let mrtvou.

„Nemá to význam, paní H.,“ zašklebil se a namířil ukazováček pravé ruky na Zukotera a ten se rozpadl v prach.

UVědomil si, že se nachází na lodi mrtvých. Kapitán byl otec a plavčíci tučňáci. Měli na sobě ty své černobílé hábity. Usmívali se i šklebili. Bylo to tam cítit mrtvolných zápachem, stářím a kadidlem. Venku zatím z nebe slétali mezigalaktické mikrobusey plné děsivých démonů a metali své popraskané pneumatiky na střechu lodí, která se zmítala ve vlnách písečných dun. Stále přšelo a blesky se spolu s hromy smály hloupému a úzkostnému lidskému strachu.

„Kluku, vzpomínáš si na mě?“ zeptal se chlapík ve staré německé uniformě z druhé světové války.

„Ano, Karle, vzpomínám,“ odpověděl Herman a vzápětí se zeptal „Co to máš na sobě za šilenost?“

„To víš, hříchy mládí. Chtěl bych se toho zbavit, ale nic jiného tu není.“

prozradil Karl.

„Mám nápad,“ prohodil pan Traumer, „v tašce mám kostým klauna. Je to mnohem lepší než ta náckovská šaškárna. Převleč se a já tu hnu-sotu spálím v krbu v kajutě prvního důstojníka.“

„Díky, Hermane, vždycky jsem věděl, že máš dobrý srdce,“ poděkoval Karl a odešel do podzemní divadelní šatny.

Mezitím muž v bílé noční košili a trekkingových sandálech vytáhl ze svých rukou a nohou hřeby a podal je panu Traumerovi.

„Pohlídáš mi to chvíli, synu?“ zeptal se a Herman s úctou poklekl.

„Mám tě rád, brácho,“ usmál se na Hermana, pohlídl ho po zbytcích vlasů a odešel přes zavřené dveře chrámu ven.

„Kdo to byl?“ uslyšel Herman ve své hlavě hlas paní Traumerové.

„To byl muž v bílé noční košili a trekkingových sandálech,“ odpovéděl, aniž by otevřel ústa.

„Lod' se potápí!“ vykřikl kapitán a povolal k sobě všechny stařeny, které se doposud modlily v lavicích. „Sundejte kříž ze zdi a použijte ho jako kotvu, rychle!“ řval dál a hnal se zpět ke kormidlu.

Stařeny splnily jeho příkaz a vhodily kříž do vody.

„Nepřivázali jste k němu řetěz, vy jedny hloupé. Kříž se propadl ke dnu a my tam za chvíli zmizíme za ním,“ děsil se kapitán.

„Nebojte se, moji drazí. Co jednou zemřelo, znovu již nezemře!“ pravil muž

v bílé noční košili a trekkingových sandálech, který se právě znovu vrátil.

Herman se probudil celý zpocený ve své ložnici. Mlátil kolem sebe rukama a celý se trásl chladem.

„Zdál se mi hrozný sen, měl jsem pocit, že mi pěkně teče do bot,“ povzdychl si do ticha noci.

Paní Traumerová se k němu otočila, pohládila prostěradlo pod ním a procedila skrz zuby: „Nohy máš suché, mokro je jinde...“

Herman Traumer se za vámi, micinky a mourkové, vrátí v dalším čísle novin Uši&Vitr ve sloupku s názvem Striptérka.

I. K.

Uši a Vitr

Komiks Traumer–Roháč:

Zukotero

Podivuhodné necesty:

Podivnou necestou třetí půle pavoučí trasy (nonsens snu)

předem i zadem pře-jde
sít přede pavučinu
předem a/petit činu souká vinu
příčinu pavučinových punčošek
pavoučice má z té lásky kocovinu

obě vyloučený oči musí pochopit
výlučnost poločasu rozpadu času
však prostoru ne-u/bude
jinak toho pavouka nechá propadnout
na loučce posle/dního filo/učení

za chvíli zvoní a pavučina ještě není
ani v půli výkladu rozpodu čepu rozporu
a funí rozpaky... neví jak se cítit
jak cit cvičit... kam ho cílit
cítit se činit se učit cit určit se

sloučit se a loučit
cit se nezná
cíl už vůbec
a obec versus jedinec
když láska prochází žal/udkem

jedovatá vata fikce nepočká
a menševika spolyká kudlanka nábožné bol-
še/vize
a elektrifikace indoktrinace
o jeden podřezaný krk podezření více
politické kinematografické krize

tento svět kráčí mílovými kroky omylů
co chvíli se sebechválou polulá
ještě vteřinu v peří a hrčí
bude prapůvodní povodní
prvního poločasu prvohor

jako vždy když se lokální začne rozpolcovat
globalizací obalu... takže pomalu...
už ani neví že neví
že žene se že se žne aniž se hne...
‘hned’ se přece nehýbe

tam kde stín si stíní půl se třepí
půl se půle po půli
zvůli je po vůli
tepe trojí půl srdcovou
oči poulí

stín svírá v dlani horizontála
trojcestí průhledných stínů nevidění
porážka má ho na podrážkách
na tři životy dopředu
obrys si stíní

oční stíny obrazu
klikatí se právě tam kam
čmáranice na mapě
fenomén
orné půdy pudu

pavučina činu
přede sítnici splínu v klínu
rána počáraná slinama stínů
předem je/mně utkaný tajemství
třetí půle slitiny necesty

pavouk je lovec-samotář
jedem vlastní produkce paraly/zuje obět
prudce
samička je o poznání větší než sameček
po spáření on jí poslouží jako večere
ještě teď se olizuje

za hranicemi cesty
pavoučice hrát si bude ještě ráda
sežrala ho samou láskou
ještě teď je z toho ožralá
nechápe kam zmizel...

*(tato nit je obrazem nevyhnutelnosti
nit = vítr = vůně = dech = duch
vše co existuje je tkáno spojením přediva pře
kosmické předivo je symbolizováno tkaním
vlákno pavouk provázek tkanina)*

zůstala jen příze krize
pavučina cest provázání
svízel uzel utáhla
necesta se protáhla
položila se jí na záda

stavy dělíme na tkalcovské...
psychické a ty v jiném stavu
gravidní body sítě útky
smyčky soudu
údy úsudku uzly úzu

tatam tančí
čipem čítí
na počátku početí
pečetí bude
pavučina sudičina činu

*(v sanskrtu slovo ‘sútra’ znamená nit či vlákno
saturace turizmu tká kořen
latinského slova sutura... znamená šití
sestehování ste-h-en ten týky dva špalíky
arabské slovo súra je šňůra jednotlivých kapitol
Koránu)*

nosné konstrukci noci
nezbývá než čekat
až se do pavučiny
zachytí další stín
a pak chramst!

kam s/ním?
do stínového divadla
stínadla si stíní
stíny se bouří... oči mhouří...
láskou opět hoří

se (do) toho pustí
až rozplynou se mlhy
na obou stranách propletou se
nohy s necestou
a bude i ve stínu jasno

cukřík snove sítě znovu
k nejhořčímu ne/došlo
pře předělu předem poněkud přeslazená
všechny ty směrnice
šněrovačky š š š šnečí či či

stěry pověry štěky štreky
šněrují si to do pavučiny
suk/na
vláknem vlasu hlasem jasu
omotala jho svým zpěvem tralala

och a achich kolem dokola
cívka cév
a až z toho vyroste
bude z ní mumie
tralala

trasování trasy
trsání
trmácení
trans/fúze chůze
trnů trs

tradování tradice
trágy
testy tempa
tma tíha tíseň
tralala

beze všeho sem (sen) přišel
nahý nach nahou nohu obejmě
sarkofág v bunGru
bude prozatím prázdný
třeba se v něm ještě nějaký vněm ubytuje

na oční linky stíny se vrhají... frrr...
freneticky free
jak ó/štěp roste tu
rozštěp rozkvětu
rozdíl dědic dělence

dělba pře/razila délku
dělitele telekineze na/půl
stín má světlou stránku dílčí
bílé světlo zhoustlo
stínové nové dívátko dívčí

strana stínů stísněných ztělesněním
nevím...
k/ví/tečko... pohlazení
kolem prs/tu nit nic
pokožila cívku

už ji to ne-žnec žne
celá žhavá se žene
nebude se dál už užírat úzkostí
a užij zcestí nechá se požrat rád/a
pros/tě se pro/stře

co nesní sen
nechá si na potom
třetí půle
od tehdy dotek
až do teď

má se na co těšit
těšínská jablíčka třetí půle
hlady celá nadšená
a natěšená
pavoučice nadžena

klidně ať klid zklimbne jí v klínu
udělá si z toho alfa samce svačinu
třetí polovinu nevinu
nevyhnutelné necesty
ojí/něného němého stínu

od toho je tu přece
třetí půle tření se/dřené dřeně
na kruháči stísněného dne
kruhy pod očima kopou sobě cestu
jináč zavináč

na pole poledne peláší
stín je na polovinu krátký
sluneční holiny uhání rafiky
frkem sloučení
pudové stratifikace pŕtky

pŕlnoc tváří se jak puťka
nemá přece stín ani slinu stopy pavo/učí
musí se ta samodruhá třetí půle slehnout
sleduje stopy stoupy
milostnými krůčky trojčlenky v krasohledu

kolik pak má to nej/lep/ššš/í
ještě vět vět/šejší odpočet větší půle?
děti... děte už někam... spěchám
kolikrát vám ještě ráda budu
pří připravovat půdu

asi na vás pošlu polednici...
klekánici
čaročjníci
prohibici
inkvizici

karanténu anathemu
kolikrát vám mám vy/světlovat spánek?
žádná větší půle
už to fuck nestíhá
...neexistuje

žádná větší a menší půle píle cíle
nee... to jen třídní zvůle... ham!!!
to je tím
že větší půlka třídy ne-poslouchá
ušíma

kde dva ve jménu půle
vůle třetí tře se mezi nimi
třes tří/má velký rozbřesk
krok stranou popsanou
strádáním strmé stráně

celá roztřesená
vyžádala si nastavený čas
navlékla ho do cukrové třtiny
tření v dřeni třetí poloviny pavučiny
nyní

helejte děti... něco vám řeknu
stran pavoučího hedvábí...

Struktura pavoučí sítě produkované pavouky je z podivuhodného vlákna, které poutá a láká. Vyznačuje se mimořádnou pevností. Poměr jeho váhy k pevnosti je čtyřikrát větší, než je tomu u oceli. Pavoučí samička dělá oči a po spáření se-žere pavouka. Sexuální kanibalismus je druh kanibalismu známý u některých druhů živočichů, zejména kudlanek či pavouků.

pavouka nítí čičino předení
nitě příčin ho nutí k spočinutí
počin sítě se pominul
nit ničí
neví ani čím

stře/piny třpytivé vteřiny
pokrývají peřiny
padají do peří jak vločky
víří sněhobílou
třetí půlí tradice

pavím okem pánve ave
pavučina činu
pavoučice učí se
češe čas
š š š septá sprátelené mumii

stopy tají
tajností oblevy
špulka ni/tě špulí rty
cosi co rozněcuje rozvíjí
něco se odvíjí

puberta s nima mlátí
meluzína a mezulán metuzalémovi
kmeti se kření
válenkou na obláčku sestehování
v půli deště

ale ta větší půle je vždycky
větší a delší než dešť třetí půle pudu
válí sudy ode zdi ke zdi a zpět
obě mumie se muckají
na válení mají zjevný talent

ale ta větší půle je vždycky
větší a delší než dešť
třetí půle pudu
válí sudy ode zdi ke zdi a zpět
obě mumie se muckají
na válení mají zjevný talent
drinky podávají v křišťálu
estragonové mojito...
La Befana... Kir Royal...
ostružinová sangria

ty tlukoty jsou obrovský
vždycky jako by sebou bouchla
ššš vybouchla
tepe jí hlava i tepna

Luboš Vlach feat Molly Dur

Důkazy: Pohřeb VJH

Foto na str. 12–13:

1) Petr Hruška a Ivan Motýl ukládají urnu na vrcholu ostravské haldy Ema, 2) Libor Poznámka s kapelou Putrescin hrají na trachtě v Hudebním bazaru, 3) Jirka Neduha v Hudebním bazaru, 4) Miky připijí na život a nové básníky, 5) Truchlící na haldě Ema, 6) Radim Babák doprovází hrou na akordeon duši Vládi Horáka

DRÁŽÁK.CZ - RÁDIO SPODNÍCH PROUDŮ

NON-STOP PORCE MUZYKY, TEMATICKÝCH POŘADŮ A ZÁZNAMŮ AUTORSKÝCH ČTENÍ. STOVKY EMPÉTROJEK Z UNDERGROUNDOVÉ A ALTERNATIVNÍ SCÉNY. RÁDIO JE NEKOMERČNÍ PROJEKT AUTORŮ, KTEŘÍ NEJSOU ZASTUPOVÁNÍ OSA.

Poházené vnitřnosti:

Příliš vzdálené pískoviště

Cesta ubíhala pomalu. V noci napadlo několik centimetrů nového sněhu a silnice dosud nebyla prohrnutá. Když přejeli hranice kraje a dojeli na rovinatou Hanou, ztráceli se v polích. Funicí autobus se na vozovce držel jen díky tomu, že ji lemovaly kmeny starých slivoní. Rukou otřel námrazu z oken a všiml si, že slivoně jsou neprořezané a většina stromů je uschlých. Jako malí kluci jsme se vždycky usadili v jejich korunách a neslezli z nich dřív, dokud jsme neměli plná břicha štavnatých švestek, pomyslel si. A pak jsme jich nasbírali plnou náruč do triček a vítězoslavně nasedli na kola a dovezli je domů na koláč. Aut tehdy ještě nejezdilo moc a po téhle cestě ještě méně.

Když po pár minutách uviděl v dáli věž určovické radnice, mírně znervózněl. Sundal si rukavice, zatáhnul zip bundy až ke krku a zkontroloval obsah kapes: svíčky, zápalky, cigarety, klíče, peněženka. Měl by mít vše. Oblékl si rukavice a šel ke dveřím, které se skřípavě otevřely. Ve tváři ucítil mrazivý vítr a pach spálené nafty. Zapálil si cigaretu, labužnický potáhnul, zadržel na chvíli dech a pak kouř vyfoukl za odjíždějícím autobusem.

Stál nehnutě a vychutnával si cigaretu. Znovu začal padat sníh. Pozoroval rozsvícená okna bytovek přes cestu. Bylo ráno a nikde ani živáčka. Dokouřil, cigaretu típnul o kraj odpadkového koše a vajgl hodil dovnitř. Otočil se, chvíli šel podél hřbitovní zdi a pak otevřenou brankou vešel dovnitř.

Náhrobky tiše úpěly pod nánosy sněhu. Jak jsou si podobné, pomyslel si. Procházel boční uličkou na konec hřbitova a stopy prvního návštěvníka zůstávaly za ním. Chvilí jasně zřetelné, než je zavál padající sníh a vítr. Pomalou chůzí došel k hrobu, který hledal.

Rukavicí odhrnoval sníh z kamenné desky. Pod sněhem objevil umělohmotný věnec. Vyklepal z něj sníh a vrátil ho na místo. Z lucerny vytáhnul vyhořelou svíčku. Sundal si rukavice, škrtl sirkou, zapálil novou svíčku, vložil ji do lucerny a opatrně zavřel dvířka. Knot se s prskáním neochotně rozhořel. A tahle je za ségru, řekl Václav, zapálil druhou svíčku, a když se rozhořela, přiklopil ji ozdobným krytem s průduchy. Pomalu ji položil do závětrí na náhrobek.

Sundal si čepici, sklonil hlavu a ztratil se v prosincovém čase. Netušil, jak dlouho tam mohl stát, ale svíčky už hořely jasnými plameny. Setřel si z vlasů napadaný sníh, nasadil čepici, pohledem se rozloučil a pak se pomalu vydal zpět.

Když nastupoval do autobusu, aby se vydal na cestu k domovu, ještě se naposledy podíval na hřbitovní zeď. Netušil, že za ní právě jedna svíčka zhasla.

Hynek Tichý

Úhly pohledu: Vánoce – svátky klidu

Minulý rok, když jsem byl single, jsem Vánoce trávil u rodičů a na telefonu s kamarádkou, která na tom byla podobně. Sdíleli jsme nejtrapnější otázky příbuzných („kdy si konečně někoho najdeš?“) a počítali hodiny do doby, kdy už konečně vypadnem. Nakonec jsme se domluvili, že se ihned po odjezdu sejdem v brněnském nonstopu, kde se zlijeme jak hovada jako odměnu za to, že jsme to přežili.

To je asi ten nejhorší aspekt Vánoc. Není to tedy tak, že byste nevycházeli se svou rodinou. Ne, máte je rádi. Přesto vás jejich rejpaní trápí natolik, že byste s nimi nejraději nebyli. A pak, když se to stane a oni nedejbože skutečně „zmizí“ (což se v době covidu děje proklatě často), tak si to samozřejmě budete vyčítat. Jak nevďeční parchanti jste byli, že jste ty hloupé otázky nevydrželi.

Na jednom politickém fóru, kde sleduji informace o politice, také sleduji jednoho osamělého muže jménem Š. (cca 30 let), který je bohužel takový mimoň. Snaží se svou samotu rozbít tím, že zveřejňuje desítky naprosto šílených příspěvků denně, čímž se pro místní ženy na internetu, na které by rád zapůsobil, stává ještě nepříjemnějším. Jak mu pomoci, nevím. Internet je jeho jediné místo, kde má kontakt s lidmi a zároveň se tam prezentuje tak, že se odsuzuje k doživotnímu výsměchu. Jaké to musí být pro takového člověka přežít Vánoce? Měl vůbec někdy holku? Jak dlouho takhle odkáže žít, než si něco udělá? To jsou otázky, které mě dnes napadaly.

Ultralevicový spisovatel Stanislav Biler zase shrnul Vánoce takto: „Mám rád tu předvánoční atmosféru. Procházet se zšeřelým měs-

tem, uhýbat dodávkám PPL, okolo kádí týraných chcípačících ryb v sousedství trdelníků, které na přání zákazníků vytahují na vzduch vesměs ožralí chlapi, aby je umlátili k smrti. Tradiční Vánoce v gula-gu.“

Na rozdíl od Š. je Biler úspěšný, má rodinu, jeho knihy se prodávají, média si jej zvou do rozhovorů atd. Přesto je jeho image založená na tom, že neustále píše, že je všechno v prdeli. Já ale takto svět vidět nedokážu a myslím si, že leckterý prodavač kaprů může být lepší otec a manžel než on.

Nicméně v dobu těchto svátků myslím na všechny ty, kteří jsou o Vánocích nešťastní. Třeba na matky, které poprvé předali na Vánoce své dítě ex-partnerovi a mají tak první Štědrý den bez svého dítěte atd. Na rodiče, kteří se rozvádí a nemůžou se snést ani minutu, přesto musí na Štědrý den chvíli hrát nějakou tu rodinnou pohodu. Na prarodiče, kteří toho „hajzla“, co od dcery odchází, nechají přespat u sebe v domě jen proto, aby malej měl vánoční pohodu. A tak bych mohl pokračovat.

Myslím na všechny ty, kteří bojují. Dostanou direkt, upadnou a znovu vstanou z toho špinavého prosincového chodníku. Zatímco skvrny od rozbředlého hnědobílého sněhu jim zůstávají na kabátu, tak jako jizvy na těle. Vyprat to jde jen s aviváží a někdy ani to ne. Někdy je třeba vyhodit vše do popelnice a obléci se znovu, jinak, tentokrát snad lépe. Snad.

Vojtěch Landa

INZERCE:

TEL.: +420 542 210 46
info@jacobbrno.cz
Brno, Jakubské náměstí 7

Jacob

Ať už Vás uchvátí naše skvělá poloha,
osobní přístup nebo jedinečné skloubení tradice a moderny,
jedno je jisté – už nikdy nebudete chtít jít jinam.

Zápisky básníka ulice:

Verbální aikido

Za svoji zhruba šestiletou kariéru pouličního básníka jsem facku či pěstí dostal pouze dvakrát. Což také považuji za veliký úspěch s ohledem na to, v jakých všech stupních opilosti se v průběhu večera a noci (kdy pracuji), nachází moji zákazníci a také s přihlédnutím k tomu, že z mého ne příliš hluboce položeného hlasu bývá často usuzováno, že bych měl být homosexuál. Někdy se mi v půli recitace před nočním klubem poezie chtivý chlápek ožene a kohosi pěkným direktem pošle k zemi. A vy pak chvíli váháte, jestli se nejdřív vrhnout k jeho oběti s otázkou, zdali je v pořádku.

Anebo raději tu báseň dopovědět, aby se neohnal ještě podruhé.

Oproti vyhazovači jsem ve zjevné optické nevýhodě a prát se neumím. První nakládačku jsem schytl už ve školce, šikana se na mě lepila i na základce a většina konfrontací končila neslavně. Tajemství mého úspěchu je někde úplně jinde.

Verbální aikido. Většinou bitek předchází rozepře a to slovní. A jako básník se spoléhám více na ty slova než svaly. Tedy kromě toho nejdůležitějšího. Toho, o kterém se zpívá v každé druhé písničce a které vytrvale inspiruje nespočet generací perníkářů.

Emoce, jak naznačuje i latinský etymologický prapůvod tohoto výrazu, mají co dočinění s pohybem. To move! A věřím, že svět v celé své chaotičnosti a uspěchanosti dávají do pohybu právě emoce.

Možná ani tolik nejednáme skrze emoce. Jakože emoce námi hýbou, námi rozhodují, námi manipulují jako vítr se spadlým listím. Freeze, fight, flee to jsou tři tlačítka, mezi kterými si musí vaše amygdala ve zlomku vteřiny vybrat.

Ve fázi, kdy čelíte slovní agresi, máte naštěstí ještě o jedno tlačítko navíc. Freeze, fight, flee anebo love! Když zmáčknete lásku, potřebujete mít především pevný postoj v obou nohách. Jednou být v kontaktu s láskou k sobě a druhou k tomu druhému. A zde, jak později vysvětlím, se záměrně vyhýbám označení „agresoru“.

Váš největší problém v tomhle okamžiku je ten, že se váš partner v hovoru usilovně snaží, abyste zakopli. Abyste k němu žádnou lásku necítili. A jakmile se mu to podaří, jste jeho. Hrajete jeho hru. Emocní ping pong. Na úsměv úsměv, na nadávku nadávka, na ránu ránou. Má ale právo Vám ukrást dobrou náladu. Má právo vám vnutit pocit naštvání či strachu? Nemá! A ani by neměl mít moc nad vašimi následujícími hodinami a dny, kdy si tu krátkou chvíli reálného konfliktu budete stále dokola a dokola v hlavě přehrávat a znovuprožívat tak ony nikterak příjemné emoce. Přemýšlet, jak byste ho usadili jinak ať už dobře mířenou nadávkou, sarkasmem či levým hákem.

Pokud to ustojíte a zachováte vlídnost, přichází druhá fáze. Váš partner v konverzaci je zaskočený, čekal, že mu odpovíte stejnou mincí (jako u sehraného tanečního páru kolébajícího se na stále tutéž nahněvanou písničku). Nyní je nejdůležitější si uvědomit, že komu chcete promlouvat, komu chcete vysvětlit vzniklou situaci.

Tento chce být pochopen, debilem, kreténem nebo kokotem, bohužel nejčastěji porozumění nenalezne. Paradoxně, právě proto, že oslovil toho debila, kretěna nebo kokota, který se v něm ukrývá. A on zákonitě odpovídá (po svém).

Musíte se soustředit na to lepší v něm. Promlouvat k tomu, co sice může být nastalými okolnostmi upozaděno. Co je ale stále přítomné. Potřebujete v něm nalézt svého spojence. Jen ta pouhá představa, s kým mluvíte, může zázračně pomoci vám oběma. Vám může pomoci v tom mluvit klidněji, s nadhledem, a jemu v tom, aby se ten „debil“ v něm ke slovu nedostal. Naše představa druhého člověka nevědomě formuje náš postoj a nevyhnutelně nejen výběr slov, ale hlavně tón a emoci, na jejichž křídlech ona slova letí vstříc druhému. A zde stojíme před dalším nebezpečstvím. Můžete věnovat příliš mnoho pozornosti hledání slov, logických a podpůrných argumentů toho, proč by měl něco dělat jinak, až zapomenete na to nejdůležitější. Na emoci. Na lásku. A přitom stačí klást pozornost na odzbrojující sílu prosté emoce, která si sama najde spontánně cestu skrz hlasivky i s těmi správnými slovy.

Mám nespočet krásných vzpomínek na to, kdy se to povedlo. Kdy jsme si podali ruce, kdy otočil o 180 stupňů a dal najevo respekt, kdy se omluvil, kdy jsme se oba té rozmlísce zasmáli a rozešli v míru. A v takových chvílích nevyhrál jen jeden z nás, ale zvítězili jsme oba. Zvítězili jsme nad blbostí.

Jednou, když jsem v Brně psal pouličně prvním rokem, procházím kolem hospodské zahrádky plné plešatých a velmi nakrátko střížených chlápků. Má tabule s výzvou Báseň na počkání je zaujala. A já se rozhodl do toho jít. Můj zadavatel, který mě oslovil, se mě snažil před těmi ostatními chránit. Protože brzy zaslechnu: „Tak co mu ukradneme?“ Hospodský, který vybíhá z náručí plnou plných půllitrů, se na to nekouká přívětivě. Bojí se nějaké mely, a že pak bude mít vyřizování s fyzly, když mu tu poloviční Vietnamec s tykadly na hlavě hodlá psát báseň pro fanoušky Zbrojovky. Chtějí báseň o fotbalu. A přestože se chovají jako pytel blech, všechno dopadne dobře. Dokonce dostanu i zaplacené sedmdesát kaček. Jen když mě jeden z nadšených fandů požádá, abych napsal něco i na téma „smrt Spartě“, tak se vymluvím na to, že už musím jít a jsem pořádně unavený. S tím chlapíkem, kterému jsem se líbil a který nade mnou po celý čas psaní ostře sledované básně držel ochranou ruku, se ještě několikrát potkám. Vždy mě uznale pozdraví, a pokud je ve společnosti nějakého svého jiného kámoše ranaře, chce pro něj napsat novou báseň. Ne vždy to ale vyjde. Pár měsíců nato jsem spojil um pouličního umění s jedním klukem, který hraje na space drum. To je takový kovový talíř o průměru půl metru, který vyluzuje halucinogenní zvuky jen při kroužení paličkou či tukání prsty. Potom, co to jako hudebně-recitační duo zabalíme, vyrazíme k Malé Americe, kde se prý podle jeho indicií má rozdávat veganské jídlo zdarma. A právě na ulici, vzdáleni jen dvacet metrů od těch vytožených humusem a sójovými karbanátky obložených stolů, mě osloví jeden vysoký sportovně vyhlížející mladík. Chce si poslechnout báseň, přistoupí ale tak blízko, že mi skoro dýchá na brýle. Necítím se z toho dvakrát příjemně. O tři vteřiny později po mně požaduje to samé jeden pár držící se za ruce. Toho mladíka poprosím, jestli nemůže jen ustoupit od dva kroky, abych mohl recitovat zároveň pro všechny tři. Neodpovídá, ani sebou nehne. Ještě dvakrát tu stejnou prosbu opakuji. A pak přiletí facka. Naštěstí jen jedna, nějaký jeho kámoš si ho pohotově odvede. A ten pár milenců se rozprchne. Můj kamarád hudebník má pro mě slova uznání: „Máš můj obdiv. Věděl jsi, co Tě čeká, ale přesto jsi trval na svém.“ Odpovím mu, že ne, kdybych to tušil, tak bych už bral dávno nohy na ramena. Jen jsem tu facku prostě v té chvíli nečekal. Občas je spolu láska i nenávisť podivuhodně propletena. Ten večer se mi podařilo k sobě na pokoj ještě sbalit jednu Janu. A o mnoho měsíců později se vetru na jednu noční párty mezi herci v zavřeném divadle. Hodlám už vzít roha, když mě jedna z těch hereček na cestě k východu zastaví a chce si poslechnout básničku. Recituji báseň Tvé oko: je

Autobusová zastávka, ve které čeká cizinec

Na mrknutí

Tvé oko je

Past na jelena, který věřil, že jen pro něj svítí zelená

Tvé oko je

Krvácející kontaktní čočka za zástěnou supernovy...

Až ji dopovím, chvíli váhám, zdali pokračovat básní, jež se jmenuje Tvé rty. Protože jí v očích vidím, že ji ta báseň nezanechala lhostejnou. Než se stačím nadechnout, navazuje svou vlastní improvizovanou básní, ve které vyjde najevo, že byla tou dívkou, co se svým přítelem marně čekala, abych jim zarecitoval. A že tu facku, kterou jsem obdržel, pak dlouho oplakávala.

Místo rozloučení mi dá pusu.

A já pak vycházím na čerstvý vzduch s vědomím, že vše je, jak má být.

Šimon – básník ulice

Mikyho zápisník:

O vlčích a stádu ovcí

Nedávno, 27. listopadu 2021, jsme na ostravské haldě Ema uložili do země urnu s popelem Vladimíra Jaromíra Horáka, vlka, který hledal lásku a pravdu (viz fotografie Dušana Matušky na str. 12 a 13). Vláda, jeden z mála posledních hipíků v Ostravě, postava s dlouhými rozevlátými vlasy, vousem, s korálky kolem krku i na rukou, bosá nebo v kristuskách, přes rameno somradlo, v něm knihy a rukopisy svých veršů. Postava, poutník noci v ulicích města, co hledá azyl v nějakém vlčím doupěti. Akéla z Knihy džunglí, vlk samotář, co společně s podobnými jedinci utvářel undergroundové smečky, které se scházely na poradní skále v Absintovém lese nebo třeba v Hudebním bazaru. Vlk, na kterého lze nahlížet velmi kladně!

Vlk je sice krásné, ale vcelku ne moc pozitivně vnímané zvíře, kvůli pohádkám O Karkulce nebo O kůzlátkách a taky televizním večerníčkům. My, kteří jsme v dětství koukali na pohádky Ovčí babičky, jsme fandili beránkovi, taky tomu „ušáčkovi“ z Jen počkej zajíci. Jo, já se za to nestydím. Kdo by fandil vlkovi, musel být zřejmě nějak vyšinuť. Ale to byli tehdy kvůli pohádkám a našemu vnímání zvrácení vlci. Já jsem chtěl být vždy tím správným svobodným vlkem. V roce 1968 jsem se stal „vlčetem“ ve Skautu s tím, že dorostu v toho správného vlka. Čas šel dál a já začal ve svém hledání pravdy a lásky číst Bibli. Najednou tu byli Pastýř a ovce a já chtěl být jednou z nich... Vlk a ovce, dva rozdílné světy, dva rozdílné pohledy na svět a život. Vlk v rouše beráncím našeptává, svádí, kudy se vydat, kterou cestou? Tak se to ve mně mele, někdy vlk, jindy beránek...

A pak jsou tu i ti Noční vlci, hoši z Východu na silných mašinách, co přijíždějí s šeríky na začátku jara slavit vítězství Rudé armády, ale ta vlčí symbolika je asi jen náhodná... Šeríky v rukou Nočních vlků se mi vůbec nelíbí, mám raději vlčí máky v polích a na klopách v Den válečných veteránů. A já se ptám: Proč jsme tak najednou zvlčili? Potom, když už jsme na pohádky přestali věřit a mohli se sami projevit, tak on to nikdo nedělal. Jsme ti hodní vlci, nebo ovce? Ovce, co nemají názor na komunisty, na Gorbačova, na revoluci, na Havla, na Klause, na Zemana, na demokracii? O Babišovi ani nemluvě. A pak najednou bác! Rázem se tu vyrojí spousta Vlků, co na sociálních sítích sdílí obrazy vlků a taky Volného pravdy o mojí svobodě, která má přednost před zdravím souseda. Vlci se šikují v boji za svobodu, kterou jim prý berou ovce. Každý má právo na vývoj. Ale bojuje se tak nějak divně. Slovníkem z minulých časů. Proti vlastizrádcům, kolaborantům – tak to stojí v těch letácích, co vlci sdílí. Z vlků jsou najednou náramní vlastenci, zapálení bojovníci za svobodu. Snažím se je chápat, ale já tu jejich svobodu nechci. Ovce mlčí a bojí se jim něco říct, zkusil jsem to, ale zjistil jsem, že to nemá cenu.

A cosi nepěkného se stalo s atmosférou. Ve společnosti panuje nedůvěra, obavy a rozdělení. Vlci a ovce, antirouškaři a rouškaři, zastánci očkování a odpůrci očkování. Tahle podivná atmosféra se vplížila i do undergroundových smeček, hádáme se o hovno. Nenechme se rozeštvávat navzájem proti sobě. Každého osobní věc, zda se nechá očkovat, nebo ne, zda věří na implantované čipy, nebo se tomu směje. Proč o tom všem píšete? Odpovím citátem Thomase Bernharda:

„Píšu, abych provokoval. Kde by jinak zůstala ta radost ze psaní? Když se ovšem snažíte vyhnout jakémukoli střetu s justicí či s davem, pak je samo sebou lepší psát básně, kterým nikdo nerozumí, dokonce ani autor sám, a spokojit se s tím, že při psaní dosáhnete co možná nejvyšší hudebnosti.“

Provokace? Možná. Stávají se z nás zarputilí zastánci „svých zaručených pravd“, nebereme, nerespektujeme odlišný názor.

Příště o tom asi napíšete báseň a třeba ji někdo z vás zhudební...

Make love, not war!

Miky Marusjak, ilustrace Eva Macholánová

Z chacharova sudu: Odešel Vladimír Jaromír Horák

Říkal, že se cítí být nepatrným zrnkem prachu v nekonečném vesmíru. Že je součástí kosmické energie. Do října 2021 jsme ho mohli potkávat na literárních čteních, na procházkách Ostravou i v hospodách. Teď už ho tváří v tvář nespátíme, postačí ale zvednout oči k vesmíru... Ve věku 61 let zemřel kulturní antropolog, spoluzakladatel katedry sociologie na Ostravské univerzitě, otec tří dětí, filozof, jeden z posledních hipisáků a hlavně básník Vladimír Jaromír Horák. Jeho úmrtí kulturnímu deníku Ostravan.cz potvrdila bývalá žena Nicole.

VJH ve svém přívozkém bytě, foto Weronika Bersz Letki

Poslední sbírku nazval *Jen chvíli milovat*. Lidský život v porovnání se stářím vesmíru (přibližně 13,799 ± 0,021 miliardy let) opravdu trvá jen nepatrnou chvílí. Je to jen zrnko v gigantických kosmických přesýpacích hodinách, přesto je neopakovatelné a jedinečné. Hmotnost tohoto zrnka ovšem neposuzujeme v nějakých „vesmírných miligramech“, neboť váhu pozemského bytí určují lidské skutky. A ty vykonané Vladimírem Jaromírem Horákem už kdysi někdo z brněnského vydavatelství Christiania (nejspíše Jaroslav Erik Frič) označil následující básnickou poklonou: „Hledač krásy a dobra.“

Dobro a krásu hledal po celý život. „Rodem“ byl totiž hipisák, a to z okruhu přerovského undergroundu z přelomu sedmdesátých a osmdesátých let, kolem dnes legendární kapely Stará dobrá ruční práce. Za normalizace prošel mnoha povoláními (řidič kamionu, traktorista, dlaždič, kopáč, zootechnik, krmič či antikvář), aby se po sametové revoluci vrátil k oboru, který vystudoval na olomoucké univerzitě. K etnografii a etnologii (sociální a kulturní antropologii) čili k národopisu.

Dříve než jsem Vládu poznal jako básníka, dostala se mi do rukou jeho skvělá etnografická monografie *Podkovy Ódinova koně*. Jedna z prvních publikací, která po roce 1989 popisovala lidové tradice násilně vyhnáných sudetských Němců z Jesenicka. Za komunismu to bylo tabu téma a Horák díky rozhovorům s posledními neodsunutými Němci vytvořil zásadní publikaci, na kterou navázali další etnografové.

S milovanou Nicole Hirschler, kterou poznal během studijního pobytu v Německu, založil rodinu a zároveň oba výrazně přispěli k založení katedry sociologie na Ostravské univerzitě. Posléze to ovšem „nedopadlo“, Vláda odešel z univerzity a rozpadlo se i manželství, své děti ale nikdy nepřestal milovat.

Shodou okolností jsem letos 28. srpna vezl VJH (rád se podepisoval jen těmito iniciálami) na Vysočinu, na undergroundový festival Konec léta v Meziříčku ve Skalákově mlýně. A Vláda se cestou radoval především z dcery Františky, která skvěle tančí, v dobrém pak myslel na všechny členy rozpadlého vztahu. V jeho duši byl smír i něco jako věčný mír.

Jeli jsme spolu nějakých 650 kilometrů a ani nevím, co mě k tomu přimělo, hned na začátku cesty jsem ho požádal o vzpomínky na iniciační roky, když se stal součástí přerovského undergroundu. Napřed se

mu do minulosti vkráčet nechtělo, pak z toho ale byla dlouhá zpověď. V paměti mi zůstalo třeba jeho srovnávání přerovského podzemí se slavnou knihou *A bude hůř* od Jana Pelce, což je románová kronika drsného undergroundu ze severu Čech. „Tady v Přerově to nebylo zdaleka tak divoké, my jsme dokonce tvořili stabilní páry, to byly lásky na celé roky. A žádné drogy, jen pivo,“ vyprávěl. Možná to ve skutečnosti tak růžové nebylo, ale Vláda prožil i máničkovská léta výhradně v duchu onoho hledání krásy a dobra.

Festival Konec léta, na kterém pokřtil poslední sbírku, založil legendární hybatel brněnské kultury podzemních i nadzemních sfér Jaroslav Erik Frič (1949–2019). A dokud žil, tak na akci dozíral také Ivan Martin Jirous čili Magor, letos pak dělal „inspicienta“ František Stárek čili Čuñas. Erik Fričovi přitom Vláda v uváděné knize věnoval text s názvem *Dotknout se hvězd*. A vlastně nejen jemu, nýbrž všem básníkům. I věčné poezii.

„Usínáš v tichu / a všechno se pomalu mění / v prach a popel / usínáš tak jak jednou usnou všichni / ale z popele / z popele a prachu / vzejde zase život / který probudí múzy ze spánku / přijdou noví básníci / a mezi nimi možná / znovu přijdeš i ty,“ napsal v závěru textu. Sbíрку vydalo undergroundové nakladatelství Ears & Wind Records, které odmítá jakékoliv státní granty. Je to samizdat starého ražení.

Od debutu každý autor nakonec dojde až k poslední sbírce. Dřív anebo později. Jiří Wolker k ní došel ve čtyřiašedesáti, Vláda Horák v jednašedesáti, někdo ještě mnohem později. Jméno Wolker teď nezaznívá zbytečně, oba básníci pocházeli z širšího Hané a oba lze označit za „sociální lyriky“. A také za autory s mimořádnou „emoční vnímavostí“. Oba také milovali poezii periférie, Wolker psal o továrnách na hřebíky, Horák se rád toulal periferiemi Brna, Berlína či Ostravy, kde se inspiroval nejen k básním ale i k výtvarným počínům. Svoje citlivé cykly fotografií opuštěných plakátovacích ploch chápal jako vlastní umělecký směr: *DeDeArt Photography*.

Když jsme cestou z festivalu míjeli Olomouc, Vláda vzpomněl maminku, která ho opustila letos na jaře. Kvůli covidu s ní nemohl být v těžké chvíli, telefonovali si ale i v den smrti. „Na Hanou bych se rád jednou vrátil,“ přál si uprostřed noci. A když jsme dlouho po půlnoci spatřili Ostravu, kde Vláda žil v bytě s tisíci svazky knih, omámily nás výpary linoucí se z chemičky i podobně jedovatý zápach z přívozké koksovný. „Ten smrad mi vadí, dodnes jsem si nezvyknul. Ale mám tady v Ostravě nejlepší přátele, takže tu už zůstanu,“ pronesl těsně předtím, než na zastávce Muglinovská vystoupil z vozu.

V minulých dnech zesnul mezi svými milovanými knihami právě v přívozkém bytě. A zatímco ostravské tramvaje dál zvoní nočním Ostravou, básník už asi vede nějakou filozofickou disputaci přímo s archandělem Michaellem. Však tuhle možnost sám připustil již před několika lety v básni *Muglinovská*. I poetové umírají, z popele a prachu jejich veršů ale vzejdou noví autoři. A tak pořád dokola, tentokrát byla na básnické nebe vepsána písmena VJH.

Muglinovská (Vladimír Jaromír Horák)

*Na zastávce nedaleko Přívozu
s květovanou taškou přes rameno
a s černým copem ke kolenům,
tak jako had,
který se právě zakousl do jablka
ze zakázaného stromu...*

*bůh se rozložil...
... archanděl Michael sabá po meči...
... když tu najednou zazvonila tramvaj*

Ivan Motýl, 21. října 2021

Dílna:

Vladimír Jaromír Horák – DeDeArt Photography: Destroyed Details Art. Estetická dimenze destrukce v recentním urbánním prostředí

Život v postmoderním světě je naplněn nepřehledným množstvím impulsů, které pronikají do našeho nitra, do naší mysli, do našeho podvědomí. Mnohé z těchto impulsů nepůsobí přímo, ale vnímáme je zpravidla jen bočním prostorovým viděním, nebo je vnímáme podvědomě, aniž bychom si jejich přítomnost plně a bezprostředně uvědomovali.

Tato skutečnost veskrze platí pro naše vnímání některých aspektů soudobého urbánního prostoru, pro některé prvky typické pro území současné postmoderní městské a velkoměstské lokality, pro níž je charakteristická existence permanentního, neustále probíhajícího procesu vzniku a zániku věcí, jevů a skutečností, každodenně se měnících, modifikujících a transformujících se v nejjemnějších detailech, v novou stále se proměňující realitu.

Rezultát, který tak vzniká, nemusí být, ani zdaleka, výsledkem zjevného úmyslného záměru původců, a pokud v první instanci o zjevný záměr jde, pak je jeho výsledná podoba značně transformována, jak z hlediska jeho významu, tak i z hlediska jeho estetického vnímání a působení.

Jde v podstatě o artefakty, které ve finální podobě vznikají bez úmyslného konceptu, v procesu, který vyjadřuje skutečnost mnohoznačnosti, polysémické plurality, diskontinuity a heterogenity, nahodilosti, neurčitosti a absurdity, jehož reálným výsledkem jsou nečekané jevy přecházející od triviálního primitivismu až po efekt komplikovaného estetického záměru s hlubokým uměleckým akcentem, vytvářející tak v poslední instanci, neopakovatelný výrazový celek ve stylu obrazu.

Fenomén, o němž zde hovoříme, můžeme z nejobecnějšího hlediska zařadit pod pojem DeDeArt, tedy pod pojem vyjadřující nebo označující umělecké projevy, respektive projevy vzbuzující nebo vytvářející umělecký efekt, aniž by to bylo prvotním a bezprostředním záměrem jejich původců. Jde o artefakty, které vznikají a utvářejí se v prostředí městské ulice, v prostředí městského, respektive velkoměstského prostoru. Jedná se tedy o specifické jevy s výtvarným akcentem, které vznikají na veřejných prostranstvích, ve veřejných objektech, převážně pak v prostoru ulice, která funguje jako komunikační proudnice s intenzivním a pravidelným provozem, se silným komunikačním tokem. Můžeme je najít třeba na plakátovacích plochách, na plotech, na stěnách, na okenních tabulích nebo na skleněných vitrinách převážně zdevastovaných anebo méně udržovaných a méně používaných objektů. Původcem těchto artefaktů, které můžeme označit jako výtvarné projevy, je samozřejmě člověk. Tedy člověk, který v městském prostředí žije, a který se nějakým způsobem, jak je přirozené, projevuje ve svém okolí.

Nejde zde však pouze o člověka a o jeho uvědomělou tvořivou činnost, i když ta je jednou z podmínek vzniku těchto artefaktů, ale jde zde také, v neposlední řadě, o podmínky k tomu, aby zde mohl proběhnout proces přirozeného stárnutí materiálu, který je podmíněn plynutím času a působením přirozených vlivů, který je příčinou prvotně nezamýšlené metamorfózy podoby, sem kdysi racionálně umístěných prvků. Člověk je tedy původcem těchto objektů, ale, ve většině případů není původcem jejich konečné umělecké podoby. Tato podoba se utváří jednak postupným, samovolným vývojem, jednak radikálním, ale neuvědomělým, respektive uvědoměle neovlivňovaným zásahem člověka do tohoto transformačního procesu. Člověk tedy neutváří tyto objekty bezvýhradně za účelem estetického prožitku, ale ve většině případů umělecký vjem, který se zde ve finální fázi projevuje, vzniká v dů-

sledku prostého plynutí času a jakýmsi „zvětváváním“ nebo zráním původně převážně k pragmatickým účelům zaměřených artefaktů. Námi sledovaný fenomén však nemá jednotnou podobu, ani se nevyznačuje nějakou jednolitou striktně vyhraněnou formou. Podstatným rysem objektů, kterými se zde zabýváme je to, že jednotlivá díla jsou tvořena původci, kteří ve většině případů zůstávají pro kolemjdoucího člověka skryti, zůstávají v anonymitě, ať se již jedná o výtvarné projevy vytvářené jejich autory účelově, nebo je tvořeny prvky, které v urbánním prostoru vznikají z původně k jinému účelu určených objektů, které jsou vlivem přirozeného „patinování“, podminěného ve své podstatě působením samovolného přirozeného procesu, přeměňovány na artefakty s uměleckým významem.

Velmi důležitou roli ve výsledné podobě umělecko-estetických artefaktů, kterými se zde zabývám hraje také to, že se zde vytváří, mimo jiné, hra světla a stínu a kombinace expresivně laděných barev ve stylu pop artu. Souhrou všech výše zmiňovaných vlivů a specifčnosti prostředí tak může dojít k tomu, že věci a jevy nacházející se v místech, která mohou být ostatními opovrhována a tabuizována, že tyto věci a jevy mohou působit tak, že v nich jedinec může nalézt krásu, plnou barev a zajímavých inspirujících informací. Důležitý je z tohoto hlediska způsob vnímání těchto objektů ve spojení se specifickou souhrou vnějších příznivých okolností.

Apple of Discord, Ostrava, 2013

PLAKÁTOVACÍ PLOCHY

Větší část mnou zdokumentovaných a zde prezentovaných obrazů vzniká na plakátovacích plochách, především pak na těch, které se utvářejí nahodile, bez oficiálního prostorového vymezení a bez úředního povolení, ale poloha těchto ploch strategicky koresponduje s antropomorfní dimenzí urbánního prostoru. Tyto „divoké“ plakátovací plochy se nacházejí veskrze v prostoru frekventovaných komunikačních proudnic, na místech, která oko procházejícího člověka může jen velmi těžko minout, což ale nebrání tomu, aby si jejich existenci většina lidí, v podstatě neuvědomovala, nebo aby je nevnímala jako místa, která jsou hodna odporu a opovržení, jako místa, která prostor města pouze hyzdí a jsou synonymem nečistoty, nepořádku a marasmu.

Tyto neoficiální plakátovací plochy vznikají na nárožích neudržovaných městských domů, na výkladních skříních opuštěných obchodů, na dveřích, v průchodech, v podchodech a v pasážích, na zdech, nebo třeba na stěnách telefonních budek či na kandelábrech. Jedná se tedy většinou o místa původně pro vyvěšování plakátů oficiálně určená, ale pro jejich umístování, vzhledem k jejich poloze v osách komunikačních proudnic přímo vyzývající. V našem případě, jak již bylo řečeno, se ani tak nejedná o komplexní plakátovací plochy, i když to je také fenomén, který je možno do oblasti našeho zájmu zařadit, ale jde spíše o speciálně zaměřené a formou přirozené dekoláže utvářené detaily, na těchto plakátovacích plochách mnou vyhledávané, v nichž citlivé a pozorné oko může objevovat nepřehledné množství uměleckých vjemů i konkrétních poznatků a informací vztahujících se k určitému místu, k určité konkrétní lokalitě.

Tyto neoficiální veřejné galerie se tedy spontánně utvářejí v prostředí městských ulic, převážně v místech intenzivního komunikačního provozu, kde prochází velké množství lidí, a kde také proudí nepřehledné množství informací, které když pozbudou své bezprostřední aktuální platnosti odcházejí vlivem náhodného zásahu lidské ruky, působením meteorologických vlivů a samovolným plynutím času v nenávratno.

Konkrétní artistická percepce je utvářena především tím, že strategicky uložené plakátovací vrstvy vzájemně se překrývající, vytvářejí, v amortizačním procesu, umělecké vjemy vzniklé technikou spočívající v procesu přirozené dekoláže, a zároveň poskytují formou prolínání fragmentů konkrétních textů, podobně jako archeologické nálezy, útržkovité informace, z nichž může člověk alespoň částečně, vykonstruovat minulost konkrétní lokality, v níž se právě nachází, a také průběh některých událostí v ní.

Dekoláže, které v urbánním prostoru takto vznikají je tedy možno vnímat jako specifický konglomerát fragmentů písma, fotografií, portrétů, stínů a barev, tvořících nové významy a umělecké hodnoty, kde původní kontext již pozbývá významu a vytváří se informačně estetický kontext nový, který může být pozorovatelem dešifrován mnohoznačným a široce variabilním způsobem.

Konkrétním tvůrcem těchto děl je tedy na jedné straně člověk a jeho tvořivé vnímání na druhé straně zde spolupůsobí destruktivní účinky vody, slunce a větru, tedy konkrétní klimatické podmínky, plynutí času, a nezdědka třeba i destruktivní a relativně bezúčelný zásah kolemjdoucího člověka. Obrazy, které zde vidíme se vytvářejí v procesu postupné přirozené devastace geometricky střížených a graficky formovaných, převážně tištěných informačních listů, přecházejících do jakési chaotické beztvorosti, která přesto neztrácí rysy určité zákonitosti a řádu, vytvářejíce tak skutečnost nové reality, která již však není vnímatelná a postřehnutelná každým člověkem, alespoň ne ve smyslu pozitivního estetického vnímání.

OKENNÍ TABULE

Druhá forma esteticko-uměleckého vyjádření, která je zde prezentována nepracuje ani tak s fragmenty textů vznikajícími z tištěných papírových předloh procesem přirozené destruktivně tvořivé přeměny, ale je založena spíše na hře barev a křivek, které se prolínají ve všech možných formách a odstínech, a kterým někdy nechybí ani reálné informační sdělení. Technika fotografické prezentace těchto uměleckých projevů spočívá v tomto případě ve výběru fragmentů z prostorově rozsáhlejších ploch, tedy fragmentů tvořících samostatné výrazově velmi zajímavé výtvarné kompozice.

Zdrojem fotografických obrazů zde prezentovaných jsou barevné kompozice často ve stylu volných graffiti, nacházející se ve většině případů na okenních tabulích ve zdevastovaných a polorozpadlých stavbách, pozorované z interiéru těchto budov. Zmíněné originální obrazové fragmenty, tvořící velmi specifickou formu malby na skle, oživené hrou slunečních paprsků, nebo jen podkladem zvenčí pronikajícího denního světla, jsou nezdědka zdrojem velmi intenzivního uměleckého dojmu, který vychází především z tušené výrazné pohybové dynamiky podložené expresivním pojetím prolínání křivek, barev a stínů.

Tacheles I, Berlín, 2005

Obrazové vjemy zde předkládané nepracují tedy, ve většině případů, s fragmenty konkrétních písmem nebo portrétem vyjádřených informací korespondujících s barevným pojetím celkové výtvarné kompozice, ale barva a variabilita křivek zde otevírá nekonečné možnosti fantazijního prožívání obrazů, jejichž zdrojem je právě propojení barevného vyjádření s hrou do exteriéru pronikajícího světla, vytvářející v řadě případů pocit, který v nás budí skleněné okenní vitráže gotických katedrál.

Vacant lot II, Olomouc, 2005

DŘEVĚNÉ PLOCHY

Na podobném principu jako na okenních tabulích vznikají esteticko-umělecké artefakty také na dřevě. Rozdíl v podstatě spočívá v materiálu plochy, na níž vznikají relativně náhodně vytvářené kompozice tvořené v našem případě převážně zbytky barevného materiálu a v některých případech také útržky plakátů, tedy i v tomto případě materiálu transformovaného a výrazně poznamenaného dlouhodobým působením povětrnostních vlivů.

Charakter dřeva jako podkladu těchto uměleckých artefaktů vytváří specifickou atmosféru vnímání, podstatně odlišnou od výrazově podobných detailů, jejichž podklad tvoří plocha skla. Dřevo vytváří prazvláštní dutou patinu, která není prosta zemitosti, čímž je výsledný vjem takto vznikajících uměleckých efektů prost vzdušnosti a lehkosti materiálu skla, a spočívá v něm tíže přirozenosti materiálu dřeva v jeho neprůhlednosti a životnosti.

Veškerý materiál, který jsem zde prezentoval, jsem získával postupně od počátku tohoto století až po dnešek, při svých každodenních potulkách domácím prostředím i při svých cestách Evropou, a tento materiál pochází ve většině případů z větších českých a evropských měst, a tvoří tak velmi specifický projev recentního postmoderního urbánního kulturního prostředí.

Vladimír Jaromír Horák, 2016

Akce:

FESTIVAL SPODNÍCH PROUDŮ

klub Unleaded Coffee, Brno, Hybešova 46
pátek 25. března 2022, 18 hod.

Monika Pažourková
Miroslav Skalák Skalický
Čočka
Hokr
Lamram Jam

ČESKOSLOVENSKÝ VEČER

Hospoda U Musea – Ponorka, Olomouc
sobota 9. dubna 2022

Ťovajz & spol.
Sibérija
Balet československého rozhlasu
Krstýna Skalická
Těsto

PONAVAFEST

6. ročník
Brno, Park Lužánky
20.–22. května 2022

Něco si přeje
Krajina Ró
Ultrafon (Volkmar Miedtke) (GE)
Klíče
Balet československého rozhlasu
Plum Dumplings
Tygroo
Drť (SK)
Hrubá Hudba
Vltava
Pacheco (AT)
Marcel Kříž
Karel Vepřek
Endemit
Křišťan trio
Spinifex (NL)

podrobný program a eventuelní změny:
www.spodniproudy.cz

Předplatné:

Uši a Vitr vychází obvykle k příležitostným, výjimečným akcím 5× do roka:

01. Homér's Memorial – leden,
02. Festival spodních proudů – březen,
03. Krákor – červen,
04. Napříč – srpen,
05. Potulný Dělník – říjen.

Roční předplatné je 200 Kč (pět čísel).

Předplatitel automaticky dostává rozšířená čísla. Cena normálního čísla je 30 Kč, cena rozšířeného čísla (s audio nebo knižní přílohou) obvykle 100 Kč.

Kontakt: igor.latal@hotmail.cz,
Archiv: spodniproudy.cz

Oheň na střeše:

V Kalifornii byl přijat zákon, který velkým obchodním domům ukládá, aby zboží jako hračky nebo zubní kartáčky vystavovaly genderově neutrálním způsobem. Tradiční marketingové použití modré a růžové totiž vyvíjí tlak na děti, aby přijaly za své genderové stereotypy. ●●● Základní škola ve skotském Edinburghu vyzvala učitele a žáky obou pohlaví, aby ve čtvrtek podpořili rovnost tím, že přijdou na vyučování v sukních. ●●● Organizátoři hudebních cen Brit Awards zrušili kategorie cen podle pohlaví. Ankety MTV Movie & TV Awards a Video Music Awards rozdělení kategorií jako zpěvák/zpěvačka a herec/herečka zrušili už dávno. Oscary zatím pořád rozlišují muže a ženy. ●●● Pražský Činoherní klub musí stáhnout z repertoáru představení Ujetá ruka, jelikož britský autor Martin McDonagh požaduje obsazení černošského herce a pražské divadlo nikým takovým nedisponuje. Roli původně hrál Ondřej Sokol se začerněným obličejem. Ve smlouvě je přímo věta „Držitelé licence musejí zajistit, aby herec hrající roli Tobyho byl potomkem černošských Afričanů nebo černošských obyvatel Karibiku. Herec musí být poskytovatelem licence písemně schválen.“ Pražské divadlo argumentuje, že herci své role pouze hrají, nejsou jimi skutečně (jinak by například zloděje mohl hrát jen skutečný zloděj a podobně). Dále argumentuje, že ve střední Evropě a na východ od ní nejsou k dispozici herci černé pleti pro velké dramatické role, protože tu prostě z historických důvodů neexistují. Jedná se navíc o černou komedii. ●●● Americký hudební skladatel čínského původu Bright Sheng byl obviněn z rasismu, jelikož svým studentům na Michiganské univerzitě pustil film Othello z roku 1965, v němž má představitel hlavní role Laurence Olivier načerněný obličej. Začerněný obličej v Americe v posledních letech mnozí považují za rasismus. Děkan se nechal slyšet, že podívaná byla pro studenty zraňující a zneklidňující. ●●● Maltská eurokomisařka pro rovné příležitosti Helena Dalliiová přišla s 30stránkovým interním materiálem „Pokyny pro inkluzivní komunikaci“, podle něž by se evropští úředníci měli řídit při komunikaci s veřejností. V oficiálních vyjádřeních a veřejné mluvě nemají zmiňovat například Vánoce, pohlaví nebo výraz „křestní“ jména. Namísto sousloví „vánoční čas“ mají používat pojem „sváteční čas.“ ●●● Španělský premiér Pedro Sánchez slíbil, že v zemi zruší prostituci, protože zotročuje ženy. Prostituci se ve Španělsku živí asi 300 tisíc žen a generuje příjmy asi 94 miliard korun. ●●● Skotská restaurace Black Bitch (Černá čubka), která ve městě Linlithgow stojí už 350 let, se z rozhodnutí majitelů přejmenuje, jelikož stávající název má „rasistické a urážlivé konotace“, přestože se dle legendy jedná o fenu chrta, která zachránila svého pána, jenž byl odsouzen k trestu smrti vyhladověním. ●●● Vláda hnutí Tálíban zveřejnila vyhlášku, podle níž ženy v Afghánistánu nemají být považovány za majetek a musí souhlasit se sňatkem. Vdovy také nově mají mít podíl z majetku zesnulého manžela a nemají být využívány jako odškodné při rodinných přích. ●●● Bývalý americký prezident Donald Trump ohlásil vznik vlastní sociální sítě. Trump to zdůvodnil tím, že bude konkurovat velkým americkým digitálním firmám a postavi se jejich tyranii, protože „Žijeme ve světě, kde je Tálíban hojně zastoupen na twitteru, vašeho milovaného prezidenta tam ale umlčeli.“ ●●● V Británii se uvažuje o zavedení víček na nápoje v hudebních klubech, aby ochránily návštěvnice před zdrogováním nadřazenými návštěvníky. Součástí má být šacování návštěvníků, což v petici podpořilo již přes 130 tisíc lidí. ●●● Vláda KLDLR radí svým občanům, aby v důsledku hladu pojídalo okrasné černé labutě. ●●● Rádio Svobodná Asie uvedlo, že Kim Čong-un zakázal lidem nosit kožené kabáty. Vadí mu, že příliš mnoho Severokorejců kopíruje jeho styl. ●●● Švýcarsko schválilo speciální kapsli pro asistovanou sebevraždu Sarco, vytištěnou na 3D tiskárně. Na rozdíl od eutanazie je odpovědnost za ukončení života na osobě, která si to přeje. K posuzování duševního stavu zájemců je využíváno umělé inteligence. Před sebevraždou je nutno provést online test, který prokáže, že rozhodnutí bylo učiněno vědomě a dobrovolně, následně dostane zákazník přístupový kód ke kapsli. Aktivuje se stisknutím jediného tlačítka, čímž se vnitřek kapsle naplní dusíkem za současného úbytku kyslíku. Dojde ke ztrátě vědomí a během 30 sekund nastává smrt v důsledku hypoxie, bez pocitu dušení. ●●● V New Yorku hrozí pokuta až tisíc dolarů řidiči, který bude mít na autě příliš hlasitý výfuk. ●●● V České republice se rozmáhá sex na veřejnosti – strážníci údajně dokáží být shovívaví, když vidí snahu páru se trochu schovat, třeba v autě či v lese, avšak ne na Karlově mostě. ●●● Španělská Granada nechala na Vánoce vyzdobit své náměstí desítkami obrácených křížů, navíc se symbolem hada. Pro věřící se jedná o symbol pokory, poukazující na mučednickou smrt apoštola Petra, jenž požádal, aby byl ukřižován hlavou dolů, protože se považoval za nehodného zemřít stejně jako Ježíš. Pro satanisty jde o symbol odmítnutí všech křesťanských hodnot. ●●● Německá klinika Verein Steberhilfe (Sdružení pomoci ve smrti), která se zaměřuje na eutanazii, odmítá usmrcovat neočekované zákazníky či ty, kteří neprodělali covid. ●●● Norsko zakázalo na čtyři týdny kvůli pandemii covidu podávání alkoholu. ●●● Na Antarktidě poprvé přistálo dopravní letadlo. ●●● Toaletní papír slaví 130 let.

Φ&Γ

Tiráž: Uši a Vitr – noviny potulné akademie • založil J. E. Frič v roce 1996 • od r. 2012 vycházejí jako samizdat s pomocí Boží a přátel • redakce: Fido, Honza Bartoň, Milan Haußmann • přispěvatelé: Miky Marusjak, Vojtěch Landa, Ivosh Krejzek, Luboš Vlach & Molly Dur, Šimon – básník ulice, Hynek Tichý, Václav Roháč, Petr PiPiN Lecián, Ivan Motýl, Dušan Matuška, in memoriam Jaroslav Erik Frič & Vladimír Jaromír Horák • volitelné CD příloha